

# A DEMOCRATICALLY ELECTED PRESIDENT OR ANOTHER BRUSSELS BACKROOM DEAL?

---

– en utvärdering av förfarandet att utse Europeiska  
kommissionens ordförande post-Lissabon

Författare: Elin Gafvelin  
Kandidatuppsats i Europastudier  
Handledare: Anamaria Dutceac Segesten  
VT 2014



**LUNDS**  
UNIVERSITET

## **ABSTRACT**

One of the latest, and maybe the most innovative, institutional changes in the EU is that the president of the European Commission should be nominated after taking the result of the EP-elections into account.

This is said to create a democratic link between the EU-voters and the president, stir EU-wide debate as presidential candidates emerge and hopefully result in higher voter turnout and a president that is “the result of a democratic election”.

In this thesis this new procedure is evaluated based on democratic theory. Firstly a democratic model, based on what a procedure of this kind *should* live up to, is established. The model is then applied to the procedure of 2014 to see if it fulfils the democratic criteria of: *publicity, clear definition of mandate, enlightened understanding* and *political participation*.

The result was that three of these criteria were not fulfilled. The procedure remained largely unknown among voters, the voters also had limited knowledge of the EU political system necessary to understand the possible outcomes of this procedure and the procedure allowed for almost no individual political participation. Only the third criterion was partly fulfilled.

The conclusion is that the procedure therefor will not result in a democratically elected president, nor will it address the problems of democratic deficit or result in a higher voter turnout.

## **NYCKELORD**

EU, demokratiteori, demokratiskt underskott, normativ analys, Lissabonfördraget

## **FÖRKORTNINGAR**

ALDE	Alliance for Democrats and Liberals for Europe Party
ALDE-gruppen	Alliance for Democrats and Liberals for Europe Group
EGP	European Green party
EP-val	Europaparlamentsval
EPP	European People's Party
EPP-gruppen	Group of the European People's Party
The Greens/EFA	The Greens/European Free Alliance
PES	Party of European Socialists
S&D	Progressive Alliance of Socialists and democrats

# INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning.....	1
1.1 Syfte och frågeställning.....	2
1.2 Disposition.....	3
1.3 Utveckling av förfarandet.....	4
1.4 Tidigare forskning.....	5
2. Teori.....	7
2.1 Vad är demokrati?.....	7
2.2 Klassiska demokratiteorier.....	8
2.3 Valdemokrati.....	10
2.4 Kritik av demokratibegreppet.....	12
2.5 Kosmopolitansk demokratiteori.....	13
2.6 Varför är demokrati önskvärt?.....	14
2.7 Hur mäter man demokrati?.....	15
2.7.1 Robert A Dahls modell.....	15
2.7.2 Jack Livelys modell.....	16
2.7.3 Input- och outputlegitimitet.....	16
2.8 Forskningsdesign.....	17
3. Metod.....	18
3.1 Normativ analys.....	18
3.2 Min modell.....	19
3.3 Att gå från teori till empiri.....	20
3.4 Material.....	20
4. Bakgrund.....	22
4.1 Europapartier.....	22
4.2 Förfarandet att utse ny kommissionsordförande 2014.....	24

5. Analys utifrån demokratimodellen.....	25
5.1 Offentlighet.....	25
5.1.1 Operationalisering.....	25
5.1.2 Resultat och analys.....	26
5.2 Upplyst förståelse.....	28
5.2.1 Operationalisering.....	29
5.2.2 Resultat och analys.....	29
5.3 Tydlig ansvarsfördelning.....	31
5.3.1 Operationalisering.....	31
5.3.2 Resultat och analys.....	32
5.4 Politiskt deltagande.....	34
5.4.1 Operationalisering.....	35
5.4.2 Resultat och analys.....	35
6. Slutsatser.....	40
6.1 Förslag på vidare forskning.....	42
7. Referenser.....	43
7.1 Bibliografi.....	43
7.2 Övriga elektroniska källor.....	45
Bilaga 1 – Europapartier.....	49
Bilaga 2 – Mediasökning.....	50

# 1. INLEDNING

Föregångaren till Europeiska Unionen (EU) skapades 1951 som ett mellanstatligt samarbete rörande handeln av kol och stål och innefattade sex länder. Sedan dess har unionen utvecklats till att omfatta 28 medlemsländer och EU har blivit det mest avancerade integrationsprojektet i Europas historia<sup>1</sup>.

Vissa menar dock att den europeiska integrationen till stor del skett på demokratis bekostnad<sup>2</sup> och sedan 1980-talet har allt fler kritiska röster höjts rörande projektets avsaknad av demokratisk förankring till dess medborgare<sup>3</sup>. Det som har kommit att kallas EU:s ”demokratiska underskott” kan i huvudsak delas in i två olika perspektiv: ett institutionellt demokratiskt underskott och ett socio-psykologiskt sådant<sup>4</sup>. Insatser för att stävja det socio-psykologiska demokratiska underskottet har bestått av olika identitetsbyggande åtgärder, som exempelvis införandet av en EU-flagga, en gemensam hymn och kulturella huvudstäder. Dessa har alla varit försök till att bygga en gemensam europeisk identitet och på så vis skapa ett europeisk ”demos”<sup>5</sup>.

Åtgärder för att ta itu med det institutionella demokratiska underskottet, det vill säga att öka EU-medborgarnas reella inflytande och på så vis stärka EU-institutionernas legitimitet, har främst fokuserats på att ge Europaparlamentet utökade befogenheter då detta är EU:s enda direkt folkvalda institution. Paradoxalt nog har dessa åtgärder till stor del varit verkningslösa då EU-medborgarnas missnöje med EU ökat<sup>6</sup> och deras intresse att rösta i valet till Europaparlamentet minskat i samma takt som institutionen fått utökade befogenheter<sup>7</sup>.

---

<sup>1</sup> ”A Peaceful Europe – the beginnings of cooperation”, besökt 6 maj 2014, [http://europa.eu/about-eu/eu-history/1945-1959/index\\_en.htm](http://europa.eu/about-eu/eu-history/1945-1959/index_en.htm)

<sup>2</sup> Neyer, Jürgen, *The Justification of Europe: a political theory of supranational integration* (Oxford: Oxford University Press, 2012), 3

<sup>3</sup> Hix, Simon, *What's wrong with the European Union and how to fix it*, (Cambridge: Polity, 2008), 67

<sup>4</sup> Cini, Michelle, red., *European Union politics*, (Oxford: Oxford University press, 2003), 374

<sup>5</sup> Ibid

<sup>6</sup> ”Stödet för EU minskar”, senast redigerad 23 maj 2013, <http://www.eu-upplysningen.se/Sverige-i-EU/Sverige-i-EU-I-fokus/Stodet-for-EU-minskar/>

<sup>7</sup> Malkopoulou, Anthola, *Lost Voters: Participation in EU elections and the case for compulsory voting*, Policy-rapport från juli 2009 från Centre for European Reform, hämtad på <http://www.ceps.eu/files/book/1886.pdf>, 2-3

Valdeltagandet ligger nu stadigt under 50 %<sup>8</sup> och fler svenska röster avlades exempelvis i senaste Melodifestivalen<sup>9</sup> än i senaste EU-valet<sup>10</sup>. Kan denna problematik vara kopplad till att medborgarna befinner sig för många ”led” från makthavarna i Bryssel eller att EU:s institutionella struktur helt enkelt inte lever upp till deras förväntningar på demokrati? En av de senaste institutionella förändringarna, och kanske den mest omtvistade, innebär att nästa kommissionsordförande – en av de högsta makthavarna inom EU:s politiska system – efter nästa Europaparlamentsval (EP-val) i maj 2014 ska utses med hänsyn till valresultatet till Europaparlamentet.

### 1.1 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING

Mitt syfte med denna uppsats är att undersöka hur demokratisk processen att utse en ny kommissionsordförande (hädanefter hänvisad till som ”processen” eller ”förfarandet”) har varit. För att kunna besvara denna frågeställning behöver jag dock även besvara frågan vilka krav som bör ställas på ett utnämningförfarande på EU-nivå.

Jag anser detta vara akademiskt relevant då processen saknar motstycke i EU:s historia och det också är första gången en politisk ledare på överstatlig nivå skall utses med hänsyn till allmänna val. Då processen inte genomförts tidigare kommer säkerligen delar som inte är tydligt formaliserade ta form och bli prejudicerande för kommande utnämningar av kommissionsordförande. Utifrån detta syfte formulerar jag således följande frågeställningar:

- **Vilka krav bör processen att utse kommissionens ordförande leva upp till för att anses demokratisk?**
- **Uppfyller processen att utse kommissionens ordförande 2014 demokratiska krav?**

---

<sup>8</sup> ”Valdeltagandet i EU-valet 1979-2009”, besökt 7 april 2014, [http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/sv/000cdcd9d4/Valdeltagande-\(1979%E2%80%932009\).html](http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/sv/000cdcd9d4/Valdeltagande-(1979%E2%80%932009).html)

<sup>9</sup> ”Melodifestivalen 2013”, besökt 20 maj 2014, [http://www.svt.se/melodifestivalen/article1110262.svt/binary/Totalresultat%20Melodifestivalen%202013\\_2.pdf](http://www.svt.se/melodifestivalen/article1110262.svt/binary/Totalresultat%20Melodifestivalen%202013_2.pdf)

<sup>10</sup> ”2009 Val till Europaparlamentet”, senast redigerad 17 december 2013, [http://www.val.se/tidigare\\_val/ep2009/](http://www.val.se/tidigare_val/ep2009/)

## 1.2 DISPOSITION

Uppsatsen inleds med en kort historisk bakgrund till hur kommissionsordförandens roll och utnämning utvecklats över tid. I samma kapitel presenteras också fördragsförändringen som ligger till grund för det nya förfarandet. Sedan följer en överblick över tidigare forskning som behandlar EU:s demokratiska underskott och normativ demokratianalys av beslutsprocesser.

I ett längre teorikapitel kommer ett teoretiskt ramverk att byggas upp. Här presenteras det traditionella valdemokratiska idealet, modern kosmopolitisk demokratiteori och två demokratimodeller av Robert A. Dahl respektive Jack Lively. Detta ramverk av demokratiteorier kommer sedan att ligga till grund för den modell som utformas i uppsatsens metodkapitel. Denna modell syftar till att precisera vilka demokratiska kriterier processen att utse kommissionsordförandens *bör* leva upp till. Modellen består av fyra kriterier: offentlighet, upplyst förståelse, tydlig ansvarsfördelning och politiskt deltagande.

Därefter kommer en kvalitativ undersökning genomföras där förfarandet 2014 utvärderas utifrån den framtagna demokratimodellens kriterier. Processens *offentlighet* kommer att granskas genom att undersöka hur ofta den omnämns i de vanligaste svenska mediekällorna under de tre första veckorna av den uttalade kampanjperioden. *Upplyst förståelse* kommer att granskas genom att undersöka olika opinionsundersökningar som på något sätt visar på vilken EU-kunskap som finns hos väljarna. Detta då en grundläggande kunskap om EU:s politiska system är en förutsättning för kriteriet om upplyst förståelse. *Tydlig ansvarsfördelning* kommer att granskas genom att undersöka vilken beskrivning av kommissionsordförandens befogenheter som finns att tillgå på kommissionens hemsida, Europaparlamentets hemsida och EU-upplysningen.se. Här undersöks om informationen är tydlig, samstämmig och lättillgänglig. Sist kommer kriteriet om *politiskt deltagande* att granskas genom att undersöka vilket deltagande som tillåtits i Europapartiernas interna processer att utse sina kandidater till posten, det vill säga vilka som kunnat kandidera och vilka som tillåtits vara delaktiga i processen genom exempelvis röstning.

Varje kriterium kommer att operationaliseras, undersökas och analyseras i ett enskilt kapitel för att sedan följas av en diskussion som återkopplar till de tidigare presenterade teorierna. I uppsatsen sista del kommer resultaten från de fyra



kriteriernas utvärdering att sammanställas för att nå en slutsats kring processens demokratiska kvalitet. Utifrån undersökningens resultat förs sedan en kort spekulativ diskussion om processen kommer att leda till ökat valdeltagande och minskat demokratiskt underskott. Avslutningsvis presenteras förslag på vidare forskning i ämnet.

### 1.3 UTVECKLING AV FÖRFARANDET

Det krävs bara en snabb överblick över litteratur om EU:s politiska system för att se hur rollen som kommissionsordförande samt utnämningen av denne ändrats över tid. Under Maastricht-fördraget hade Europaparlamentet inget inflytande i utnämmandet<sup>11</sup>. Europeiska rådet (medlemsländernas stats- och regeringschefer) tog då tillsammans fram en kandidat för att sedan, tillsammans med kandidaten, utse övriga kommissionärer. Kommissionen som helhet skulle sedan godkännas av en majoritet av Europaparlamentets ledamöter<sup>12</sup>.

Efter Nice-fördragets ikraftträdande 2003 kom även detta att gälla för kommissionsordföranden men nominering låg fortfarande helt på medlemsstaternas regeringar<sup>13</sup>. Meningen med att låta parlamentet godkänna, och på så vis officiellt ge sitt stöd, har varit att stärka både ordförandens och kommissionens legitimitet<sup>14</sup>.

Parlamentet har framgångsrikt använt sig av sin befogenhet att godkänna eller underkänna kommissionen. När Europaparlamentet skulle godkänna de nya kommissionärerna efter valet 2004 hotade en majoritet i parlamentet med att underkänna hela kommissionen om den italienska kandidaten Rocco Buttigliones kandidatur inte drogs tillbaka. Parlamentet ansåg att Buttiglione inte skulle vara en lämplig kommissionär då han uttalat sig nedsättande om homosexuella och kvinnor<sup>15</sup>. Efter påtryckning ändrade också dåvarande kommissionsordförande José Manuel Barroso i sin laguppställning och Buttiglione byttes ut<sup>16</sup>.

---

<sup>11</sup> Cini, *European Union politics*, 138

<sup>12</sup> Christophe Crombez och Simon Hix, "Treaty reform and the commission's appointment and policy-making role in the European Union", *European Union Politics* 12 (2011): 294, doi: 10.1177/1465116511409601

<sup>13</sup> Bomberg, Elizabeth E. et al, red., *The European union – how does it work?*, 2. uppl. (Oxford: Oxford University press, 2008), 46

<sup>14</sup> Tallberg, Jonas, *EU:s politiska system*, 4 ed. (Lund: Studentlitteratur, 2010), 74

<sup>15</sup> "EU panel opposes justice nominee", senast redigerad 11 oktober 2004, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3734572.stm>

<sup>16</sup> "EU row candidate steps down" senast redigerad 30 oktober 2004, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3967463.stm>

Motiveringen till det nya förfarandet för 2014 är i grunden artikel 17 som tillkom i och med Lissabon-fördragets (hädanefter hänvisat till som ”fördraget”) ikraftträdande första december 2009. I artikel 17 paragraf 7 anges:

*”Med hänsyn till valen till Europaparlamentet och efter lämpligt samråd ska Europeiska rådet med kvalificerad majoritet föreslå Europaparlamentet en kandidat till befattningen som kommissionens ordförande. Denna kandidat ska väljas av Europaparlamentet med en majoritet av dess ledamöter...”*

2014 blir första gången som artikeln ska tillämpas i praktiken. Mot bakgrund av detta har Europaparlamentet uppmanat de politiska partierna på EU-nivå (hädanefter hänvisade till som ”Europapartier”) att ta fram varsin kandidat till posten för kommissionens ordförande. Dessa kandidater ska sedan driva en unionsomfattande kampanj inför valet<sup>17</sup>. Tanken är att väljarna ska rösta på det parti, vars Europaparti har tagit fram den mest lämpliga kandidaten. Därefter skall Europeiska rådet nominera den kandidat som får starkast stöd i parlamentet<sup>18</sup>.

Det uttalade målet är den nya kommissionsordföranden ska bli demokratiskt vald och inte utsedd genom ännu ett ”backroom deal” i Bryssel<sup>19</sup>. Förhoppningen är, och har länge varit, att en tydligare koppling mellan valresultatet och utnämningen av kommissionsordföranden ska leda till ökat intresse för politiken på EU-nivå och på så vis leda till ökat valdeltagande<sup>20</sup>.

#### **1.4 TIDIGARE FORSKNING**

Då förfarandet är helt nytt finns, mig veterligen, inte någon forskning som berör den faktiska processen 2014.

---

<sup>17</sup> ”European Parliament resolution of 22 november 2012 on the elections to the European Parliament in 2014”, senast redigerad 11 december 2012, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P7-TA-2012-462>

<sup>18</sup> ”30 days to go until the elections: This time it’s different”, senast redigerad 24 april 2014, <http://www.epp.eu/30-days-go-until-elections-time-it%E2%80%99s-different-0>

<sup>19</sup> ”European Socialists elect Marti Schulz as Kandidat for Commission President” senast redigerad 1 mars, [http://www.pes.eu/european\\_socialists\\_elect\\_martin\\_schulz\\_as\\_candidate\\_for\\_commission\\_president](http://www.pes.eu/european_socialists_elect_martin_schulz_as_candidate_for_commission_president)

<sup>20</sup> ”Blir EU mer demokratiskt med en vald ordförande” senast redigerad 16 april 2014, <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1637&artikel=5838826>

Till tidigare forskning i normativ utvärdering av demokrati hör bland annat Mikael Gilljam och Jörgen Hermanssons bok *Demokratins mekanismer*<sup>21</sup> där olika författare skriver om representation och beslutsprocesser utifrån normativa antaganden om demokrati. Även Maria Hedlund har i sin avhandling *Demokratiska genvägar*<sup>22</sup> gjort en normativ utvärdering av hur den demokratiska beslutsprocessen påverkas av stort expertinflytande – då på ämnet genteknik.

Kritiken rörande EU:s avsaknad av demokratisk legitimitet har de senaste decennierna förts fram av både EU-förespråkare och EU-kritiker<sup>23</sup> och det har kommit att skrivas hyllmeter med litteratur på ämnen som EU:s demokratiska underskott, europeiskt demos och EU:s demokratiska egenskaper. Jürgen Neyer skriver i sin bok *Justification of Europe* att EU visserligen lider av demokratiskt underskott men att orsakerna till detta ligger i medlemsstaternas politiska system och inte på den supranationella nivån<sup>24</sup>. Många forskare, så som brittiske statsvetaren Simon Hix, menar att skälet till EU:s demokratiska underskott och låga valdeltagande står att finna i bristen på utpräglad politisk maktkamp på en höger-vänsterskala<sup>25</sup>. Andra, så som den amerikanske professorn Andrew Moravcsik, menar dock att EU är så demokratiskt det möjligtvis kan bli<sup>26</sup>.

Idén om en demokratiskt vald ”President of Europe” har också diskuterats i litteraturen sedan några år tillbaka. Johansson och Raunio berör i korthet ämnet i sin bok *Politiska partier i den europeiska författningen*<sup>27</sup>. Den beskrivningen som kommit närmast nuvarande förfarande har dock förts fram av Simon Hix som i sin bok *What’s wrong with the European Union & how to fix it* från 2008 där han målar upp ett scenario för valet till Europaparlamentet (EP-valet) 2009 där kandidater till posten som kommissionens ordförande utses från de olika Europapartierna inför valet<sup>28</sup>.

---

<sup>21</sup> Gilljam, Mikael & Hermansson, Jörgen, red., *Demokratins mekanismer*, 1. uppl, Malmö: Liber, 2003

<sup>22</sup> Maria Hedlund, “Demokratiska genvägar – Expertinflytande i den svenska lagstiftningsprocessen om medicinsk genteknik”, (Doktorsavhandling, Lunds universitet, 2007)

<sup>23</sup> Hix, *What’s wrong*, 67

<sup>24</sup> Neyer, *Justification*, 4

<sup>25</sup> Hix, *What’s wrong*, 89-90

<sup>26</sup> Moravcsik, Andrew. “Is there a ‘Democratic Deficit’ in World Politics? A Framework for Analysis”, *Government and Opposition* 39 (2004): 336 – 363 doi: 10.1111/j.1477-7053.2004.00126.x

<sup>27</sup> Johansson, Karl Magnus & Raunio, Tapio, *Politiska partier i den europeiska författningen*, 1. uppl, (Stockholm: SNS förlag, 2004), 120-124

<sup>28</sup> Hix, *What’s wrong*, 166-178

## 2. TEORI

Demokrati är ett ofta komplext begrepp vars innebörd skiftar beroende på vilka värden som anses väga tyngre än andra. Detta har gett upphov till ett flertal olika demokratimodeller som alla framhåller olika sätt att förverkliga medborgarnas politiska deltagande<sup>29</sup>.

Då jag har valt att undersöka hur väl en process uppfyller demokratiska krav ska jag börja med att noga reda ut och definiera demokrati som begrepp. Enligt Badersten är det viktigt att ge ett begrepp *klarhet* och *entydighet* för att på så sätt öka en undersöknings intersubjektivitet<sup>30</sup>.

### 2.1 VAD ÄR DEMOKRATI?

Ett begrepps innebörd avspeglar både den språkliga termen och de faktiska omständigheter vi beskriver<sup>31</sup>. Vad gäller ett begrepp som demokrati är det viktigt att tydliggöra skillnaden mellan den normativa innebörden, den språkliga termen demokrati och det politiska system vi klassar som demokrati<sup>32</sup> och jag ska därför söka klargöra detta.

Den språkliga termen demokrati är kanske den lättaste att definiera: ordet betyder i grunden folkstyre och härstammar från grekiskans *demos* vilket betyder folk, och *kratie* som betyder styre<sup>33</sup>. Olika demokratimodeller kan skilja sig avsevärt men de det alla har gemensamt är att de på något vis syftar till att förverkliga folkligt styre.

Det är de andra två aspekterna av begreppet som i detta fall blir relevant för kommande undersökning, det vill säga demokrati som normativt ideal och som verklighet. Den första kan ses som en uppsättning värderingar om hur detta folkstyre *bör* förverkligas och vilka krav ett demokratiskt styre *bör* leva upp till. Den senare hänvisar till *existerande* förhållanden, exempelvis demokratiska processer eller styrelseskick<sup>34</sup>. Gilljam och Hermansson väljer att på svenska kalla dessa *idealtyper*

---

<sup>29</sup> Gilljam & Hermansson, *Mekanismer*, 13-14

<sup>30</sup> Badersten, Björn, *Normativ metod: att studera det önskvärda*, (Lund: Studentlitteratur, 2006), 83

<sup>31</sup> Badersten, *Normativ metod*, 84-85

<sup>32</sup> Badersten, *Normativ metod*, 83

<sup>33</sup> Dahl, Robert A., *On Democracy*, (New Haven: Yale University press, 1998), 11

<sup>34</sup> Dahl, *Democracy*, 26-27

och *realtyper* av demokrati<sup>35</sup>. Idealtypen, det vill säga uppsättningen demokrativärden, blir alltså de kriterier mot vilka demokratiska mekanismer, alltså realtypen, kan utvärderas<sup>36</sup>.

## 2.2 KLASSISKA DEMOKRATIFORMER

För att klarlägga demokratibegreppets utveckling bör sägas att huvudsakligen fyra demokratimodeller räknas till de klassiska<sup>37</sup>. Dessa modeller syftade alla till att säkerställa folkligt styre men använde olika mekanismer för dess förverkligande. Den äldsta är den grekiska **klassiska demokratin** som där medborgare debatterade och beslutade i en allmän församling och själva turades om att inneha politiska ämbeten<sup>38</sup>. Till de klassiska modellerna räknas också **republikanismen** som uppstod i slutet i av 1100-talet i norra Italien då de rika stats-republikerna ville frigöra sig från överhöghet<sup>39</sup>. Detta styrelseskick lade stor vikt vid de styrandes ansvar inför endast sina medborgare (och inte överhögheten) och förordade ett aktivt medborgarskap<sup>40</sup>. Därefter kom Karl Marx **direkt demokrati** som den utmålades i stadiet av socialism. I detta styre var folket proletariatet och deras vilja skulle förverkligas genom att beslut togs gemensamt i kommuner eller råd<sup>41</sup>. Det som brukar klassas som den sista klassiska demokratimodellen är **liberal demokrati** som uppstod under 1700- och 1800-talet. I detta styre förenades liberala värden om individens naturliga friheter, rätt till egendom och en fri marknad förenades med demokratiidealet om folkligt styre<sup>42</sup>.

Som framgår av dessa modeller är den mest grundläggande förutsättningen för folkligt styre alltså *suveränitet*, det vill säga att folket är självbestämmande och inte underställt en annan makt. Under demokratins klassiska era ser vi hur både idealtypen och realtypen av demokrati kommit att utvecklas allt eftersom, och på så vis har också begreppet utökats. Till demokratibegreppets grundförutsättningar kan förutom suveränitet och folkets styre även *politisk jämlikhet* tillskrivas, det vill säga att alla medborgare får en likvärdig röst<sup>43</sup>.

---

<sup>35</sup> Gilljam & Hermansson, *Mekanismer*, 16

<sup>36</sup> Gilljam & Hermansson, *Mekanismer*, 12

<sup>37</sup> Held, *Models*, 5

<sup>38</sup> Held, *Models*, 17-19

<sup>39</sup> Held, *Models*, 32-34

<sup>40</sup> Held, *Models*, 43

<sup>41</sup> Held, *Models*, 113 samt 120

<sup>42</sup> Held, *Models*, 59-66

<sup>43</sup> Gilljam & Hermansson, *Mekanismer*, 14

Utav de fyra klassiska demokratimodellerna omnämns den sista ofta som den mest betydelsefulla då den blivit en nödvändig utgångspunkt för i princip alla diskussioner om demokratisk reform<sup>44</sup> och nästan uteslutande ligger till grund för de moderna demokratiteorier som utvecklats under 1900-talet och framåt<sup>45</sup>. Några moderna demokratiteorier är **deliberativ demokrati** (även kallad samtalsdemokrati) där metoder som överläggning och diskussionen framhålls som viktiga medel för att nå enighet i politiska frågor, **deltagardemokrati** som framhåller värdet av både direkt och långtgående folkligt deltagande genom bland annat medborgarråd<sup>46</sup> och **valdemokrati** som framhäver politisk representation och betydelsen av regelbundna återkommande val som centrala mekanismer<sup>47</sup>.

För min analys faller det sig mest naturligt att utgå från **valdemokrati** som idealtyp. I första hand för att det institutionella arrangemang jag ska analysera är en process där en av de styrande ska utses genom val. I andra hand för att EU:s politiska system är baserat på representativ demokrati så som det anges i fördragets artikel 10. Valdemokrati och representativ demokrati är obestridligen sammanlänkade då den förstnämnda är en idealtyp och det sistnämnda dess motsvariga realtyp<sup>48</sup>. Dessutom är det, enligt Naurin, inte bara möjligt utan även önskvärt att använda sig av valdemokrati som ideal för att utvärdera mekanismer förutsatt att man definierar det noggrant<sup>49</sup>.

### 2.3 VALDEMOKRATI

Som nämnts ovan kan folkligt styre, eller som det ofta omnämns, **folkviljans förverkligande** ses som den gemensamma nämnaren för olika demokratideal<sup>50</sup> och denna värdering återfinnes även, om än något omformulerat, i både FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och den svenska grundlagen<sup>51</sup>. Valdemokratin skiljer sig från andra demokratiideal genom att den framhåller medborgarnas deltagande i

---

<sup>44</sup> Carter, April & Stokes, Geoffrey, red., *Democratic theory today: challenges for the 21st century*, (Malden, MA: Blackwell, 2002), 1

<sup>45</sup> Held, *Models*, 5

<sup>46</sup> Badersten, *Normativ metod*, 29

<sup>47</sup> Gilljam & Hermansson, *Mekanismer*, 15

<sup>48</sup> Gilljam & Hermansson, *Mekanismer*, 16

<sup>49</sup> Naurin, Elin "Mandatmodellen – om löften och förhoppningar bland partier och väljare", i *Demokratins mekanismer*, red., Gilljam, Mikael et al, 1. uppl, (Malmö: Liber, 2003), 64

<sup>50</sup> Gilljam & Hermansson, *Mekanismer*, 18

<sup>51</sup> Esaiasson, Peter, "Vad menas med folkviljans förverkligande?", i *Demokratins mekanismer*, red., Gilljam, Mikael et al, 1. uppl, (Malmö: Liber, 2003), 30

regelbundna val till representativa församlingar som den enskilt viktigaste mekanismen för att förverkliga folkviljan<sup>52</sup>.

Konceptet folkviljans förverkligande kan vara svårt att klarlägga då det kan förekomma otydligheter i definitionerna av folk, vilja och förverkligande<sup>5354</sup>. Vilka är ”folket” och är ”folkviljan” det bästa för kollektivet eller bara majoritetens önskan, och när vet man om denna vilja blivit förverkligad? Esaiasson gör dock ett försök till en mer precis och avgränsad definition:

*”I en valdemokrati har folkets vilja förverkligats när representanterna har beslutat i överensstämmelse med önskemålen hos den upplysta majoriteten av medlemmar i den aktuella sammanslutningen och när majoritetens uppfattar att beslutet också genomförts i praktiken”<sup>55</sup>*

Valdemokrati förutsätter alltså representation. Mansbridge menar att utgångspunkten för en legitim representation är att det finns en åsiktsöverensstämmelse mellan den representerade och dess representant. Om deras åsikter inte överensstämmer kan inte representanten framgångsrikt ta beslut å sin representants vägnar<sup>56</sup>. Både enligt Esaiasson och Mansbridge är det avgörande villkoret för att folkviljan ska förverkligas genom val att det går att **utkräva ansvar** av de styrande och alltså bestraffa politiker (med att rösta på ett annat alternativ) eller att belöna dem med fortsatt förtroende och alltså **tilldela mandat** för kommande period<sup>57</sup>. Vare sig man väljer att se på röstning som retrospektivt ansvarutkrävande eller framåtblickande tilldelning av mandat för utlovad politik så förutsätter modellen existensen av ett antal givna omständigheter.

Det måste föras en **offentlig debatt** om politiken. Det vill säga att det måste finnas transparens kring diskussionen som har legat till grund för beslutet. Ur ett ansvarsutkrävandeperspektiv för att väljarna, för det första, ska kunna skapa sig en uppfattning om deras representanter har tillägnat sig en korrekt föreställning om

---

<sup>52</sup> Kumlin, Staffan, “Finns det någon ansvarig?”, i *Demokratins mekanismer*, red., Gilljam, Mikael et al, 1. uppl, (Malmö: Liber, 2003), 83

<sup>53</sup> Held, Models, 2

<sup>54</sup> Esaiasson, “Folkviljans förverkligande”, 32

<sup>55</sup> Esaiasson, “Folkviljans förverkligande”, 39

<sup>56</sup> Lefkofridi, Zoe och Katsanidou, Alexia. “Multilevel representation in the European Parliament”, *European Union Politics* 15 (2014): 109. Doi: 10.1177/1465116513501907

<sup>57</sup> Kumlin, “Finns det någon ansvarig?”, 83

väljarnas intresse och för det andra, se om representanterna har tagit beslut därefter<sup>58</sup>. Ur ett mandatgivande perspektiv är debatten också viktig, dels för att väljarna ska kunna tillägna sig vetskap om vem/vilka som styr och för att partierna/parterna ska kunna presentera vilken politik man ämnar föra under kommande mandatperiod<sup>59</sup>.

En andra förutsättning är att det ska finnas ett **tydligt upplevt samband mellan valresultatet och utnämning av de styrande**<sup>60</sup>. Detta krav kan tyckas självklart men faktum är att det i olika parlamentariska system finns olika stark koppling mellan vad medborgarna uttryckt genom val och vem som sedan får bilda regeringen. I ett system med hög procentsspärr till parlamentet och två (eller fler) stora partier som står i opposition till varandra är det lätt för väljaren att se att det parti som har fått en majoritet också får bilda regering, och efter mandatperiodens slut belöna eller bestraffa partier genom sin röstning.

En strukturell faktor som gör det svårt för exempelvis svenska väljare att utkräva ansvar är det nationella proportionella valsystemet<sup>61</sup>. I ett system med många små partier och en allt större ideologisk likriktning där politiken har kommit att handla mer om konkret problemlösning<sup>62</sup> blir det allt svårare för väljaren att veta vilka partier som kan komma att samarbeta efter valet och/eller veta vilka partier som varit med och beslutat i frågor under förra mandatperioden. Vem har varit ansvarig och vem ska i så fall belönas eller bestraffas? Därför menar många att en **tydlig ansvarsfördelning** är en förutsättning för möjligheter att utkräva ansvar. Detta kriterium blir viktigt att ha i åtanke när man ska granska demokrati i EU. I avsaknad av detta finns risken att representanter försöker svära sig fria från ansvar med att hänvisa till beslutet inte tas på ”deras nivå”<sup>63</sup>. I en studie om det svenska kommunala parlamentariska systemet finner Henry Bäck (i Hanna Bäck) att framför allt kvasiparlamentariska system i högre utsträckning leder till otydlig ansvarsfördelning. I ett sådant system tillsätts en del av den exekutiva makten proportionellt medan en annan del utses genom majoritetsval och det kan därför sägas vara en blandning av samlingsstyre och parlamentarism<sup>64</sup>.

---

<sup>58</sup> Esaiasson, “Folkviljans förverkligande”, 53

<sup>59</sup> Bäck, Hanna, “Vad krävs för en fungerande valdemokrati?”, i *Demokratins mekanismer*, red., Gilljam, Mikael et al, 1. uppl, (Malmö: Liber, 2003), 67

<sup>60</sup> Ibid

<sup>61</sup> Kumlin, “Finns det någon ansvarig?”, 94

<sup>62</sup> Kumlin, “Finns det någon ansvarig?”, 97

<sup>63</sup> Kumlin, “Finns det någon ansvarig?”, 95

<sup>64</sup> Bäck, “En fungerande valdemokrati”, 68-69



Kumlin lyfter fram två möjliga konsekvenser vid avsaknad av tydligt ansvariga i en valdemokrati. För det första riskerar politiker och partier bli utsatta för **blint ansvarsutkrävande**, det vill säga att väljarna försöker utkräva ansvar även om de inte har information om vem som varit ansvarig. Den andra risken är **politisk cynism och apati** som han menar kan uppstå om ingen tydlig ansvarig står att finna. Han tar ekonomiskt missnöje som exempel: i de fall det funnits ett regeringsbildande parti, med andra ord en tydligt ansvarig, har missnöjet mobiliserat väljarkåren emedan ekonomiskt missnöje under otydliga ansvarsförhållanden lett till minskat valdeltagande och ökande misstro till det demokratiska systemet<sup>65</sup>.

## 2.4 KRITIK AV DEMOKRATIBEGREPPET

En viktig återkommande kritik av demokratibegreppet, som blir viktig att ta upp inför kommande undersökning, är att demokratiteorier nästan uteslutande utgått från staten som huvudsaklig analysenhet. En stat klassificeras traditionellt sett av ett territoriellt avgränsat område, med en bofast befolkning över vilken ett suveränt styre har våldsmonopol<sup>66</sup>. Bland teoretiker har det traditionellt sett dragits en skiljelinje mellan internationella relationsteorier som beskriver den mellanstatliga världsordningen som anarkistisk och omoralisk i sin natur och det ”moraliska” styret inom suveräna politiska enheter – det vill säga stater<sup>67</sup>. Vissa menar till och med att vanliga demokratiteorier inte går att applicera på EU då några av de mest grundläggande kännetecknen för demokrati – som *politisk jämlikhet* och *suveränitet* – är egenskaper som EU helt enkelt inte har<sup>68</sup>.

Globaliseringen innebär att vi lever i en allt mer sammanlänkad värld där både människor och kapital i högre utsträckning rör sig mellan länder. Detta för med sig att sociala, ekonomiska och politiska frågor sträcker sig över nationsgränserna och att lokala händelser lätt kan få globala konsekvenser<sup>69</sup>. Det blir allt vanligare att nationella regeringar står handfallna inför globala krafter och inte förmår att utforma

---

<sup>65</sup> Kumlin, “Finns det någon ansvarig?”, 100-101

<sup>66</sup> Held, *Models*, 130

<sup>67</sup> McGrew, Anthony, “Transnational Democracy” i *Democratic theory today: challenges for the 21st century*, red., Carter, April et al (Malden, MA: Blackwell, 2002), 269

<sup>68</sup> Neyer, *Justification*, 4

<sup>69</sup> Held, David, *Cosmopolitanism: ideals and realities*. (Cambridge: Polity, 2010), 29

sina medborgares liv efter deras önskemål. När detta sker äventyras ett av demokratins kärnvärden, nämligen rätten till självbestämmande<sup>70</sup>.

För att tackla globaliseringens krafter så har stater svarat med att skapa nya politiska överstatliga lösningar som ofta både saknar demokratiska egenskaper och har en oklar koppling till det demokratiska styret på nationell nivå<sup>71</sup>. Inom internationella organisationer så som världsbanken och IMF är rösträtten fördelad efter ekonomiskt bidrag eller geo-ekonomisk vikt och beslut på denna nivå har ofta tagits av en liten grupp mäktiga stater som effektivt exkluderat övriga aktörer<sup>72</sup>. Det är först efter kalla krigets slut som frågan om **transnationell** eller **kosmopolitansk demokrati** på allvar börjat diskuteras<sup>73</sup>. Denna nya inriktning syftar till att hitta utgångspunkter för hur demokrati skulle kunna vara applicerbar bortom nationalstaten.

## 2.5 KOSMOPOLITANSK DEMOKRATITEORI

Eftersom jag ska granska demokrati i EU – ett politiskt system som vare sig kan klassas som en stat, en federation eller internationell organisation – blir det nödvändigt för mig att också förhålla mig till demokratiteorier som är designade för ett överstatligt system. Daniele Archibugi, som är en välrenommerad teoretiker inom området kosmopolitansk demokrati menar att ett legitimt demokratiskt styre på global nivå måste präglas av icke-våld, folkstyre och politisk jämlikhet mellan medborgare. Vidare menar han att en förutsättning för politisk jämlikhet är att medborgarna har tillgång till information<sup>74</sup>. Thorsten Hüller som, i en artikel i *Swiss Political Science Review* från 2012, applicerar Archibugis kosmopolitanska demokratimodell på EU utvecklar vidare att kravet på tillgång till information kan mätas i **transparens** och **offentlighet** (*publicity*). Han definierar dessa begrepp som följer:

*”Something would be considered transparent if it was published anywhere and no extraordinary costs and burdens have to be borne by ordinary citizens to get*

---

<sup>70</sup> McGrew, “Transnational”, 270

<sup>71</sup> McGrew, “Transnational”, 271

<sup>72</sup> Held, *Cosmopolitanism*, 1-2

<sup>73</sup> McGrew, “Transnational”, 269

<sup>74</sup> Archibugi, Daniele, *The global commonwealth of citizens: toward cosmopolitan democracy*, (Princeton NJ: Princeton University press, 2008), 26-28

*access to the information. But something is public only if, beyond this, almost everybody knows it, and almost everybody knows that everybody knows it*<sup>75</sup>

Hüller anser att det finns två huvudsakliga mekanismer för ansvarsutkrävande som ger ett demokratiskt styre legitimitet: den horisontella ansvarsutkrävning-mekanismen, som innebär att politiska aktörer blir ansvariga inför andra politiska aktörer (i EU:s fall att exempelvis kommissionen är ansvarig inför parlamentet), och den vertikala ansvarsutkrävning-mekanismen som innebär att politiska aktörer blir ansvariga inför sina väljare<sup>76</sup>.

## 2.6 VARFÖR DEMOKRATI ÄR ÖNSKVÄRT?

Varför är då demokratiidealet något att söka eftersträva? Demokrati som styresskick leder, i teorin, till ett stort antal fördelar. Despotiskt styre har genom historiens gång lett till större mänskliga förluster än sjukdom eller svält<sup>77</sup> och demokrati har visat sig vara det bästa sättet att undvika ett sådant styre<sup>78</sup>. Då medborgerliga rättigheter är en förutsättning för demokratiidealet så leder ett demokratiskt styre också oundvikligen till att många grundläggande rättigheter indirekt tillgodoses<sup>79</sup>. Utöver detta är också demokrati det styrelseskick som bäst ser till medborgarnas intressen<sup>80</sup> och det enda styre som kan tillgodose rätten till självbestämmande – det vill säga att folket kan leva under lagar som det själv stiftat<sup>81</sup>.

Hermansson delar upp argumentet för demokratiidealets önskvärdhet i två huvudsakliga kategorier: procedurala argument och konsekvensargument. Det förstnämnda hänvisar till att demokrati är önskvärt då det i grunden innebär att alla medborgare behandlas lika i definitiva delar av en beslutsprocess. Det sistnämnda hänvisar till att demokrati bättre än alla andra alternativ leder till goda resultat där medborgarnas önskemål garanteras<sup>82</sup>.

---

<sup>75</sup> Hüller, Thorsten, "On the infeasibilities of Cosmopolitan Democracy – Lessons from the European Union", *Swiss political Science Review* 18 (2012): 262-263. doi: 10.1111/j.1662-6370.2012.02070.x

<sup>76</sup> Ibid

<sup>77</sup> Dahl, *Democracy*, 46

<sup>78</sup> Held, *Models*, 263

<sup>79</sup> Dahl, *Democracy*, 48

<sup>80</sup> Dahl, *Democracy*, 52

<sup>81</sup> Dahl, *Democracy*, 53

<sup>82</sup> Hermansson, Jörgen, "Vad är det som är bra med demokratin?", i *Demokratins mekanismer*, red., Gilljam, Mikael et al, 1. uppl, (Malmö: Liber, 2003), 293-294

## 2.7 HUR MÄTER MAN DEMOKRATI?

Som har presenterats ovan så finns en rad olika definitioner av vad demokrati är och vilka värden som är centrala för ett fungerande demokratisk system. Utifrån detta har många teoretiker försökt skapa universella idealtyper för en fungerande demokratisk process. Jag kommer därför att presentera två modeller av framstående teoretiker för vilka krav ett demokrati system bör leva upp till. Därefter ges också en kort bakgrund till hur man mer konkret kan mäta demokratiska besluts *input*- och *output*-legitimitet.

### 2.7.1 ROBERT A. DAHLS MODELL

Robert A. Dahl som ligger bakom ett fyrtiotal böcker om demokrati och som anses vara den kanske mest framstående demokratiteoretikern<sup>83</sup>, har i sin bok *On Democracy* från 1998 sammanfattat fem tydliga kriterier som är förutsättningar för att en demokratisk beslutsprocess.

Första kriteriet är **effektivt deltagande**, att alla medlemmar måste ha en jämlik chans att uttrycka sina åsikter *innan* ett politiskt beslut tas<sup>84</sup>. Om inte denna möjlighet är jämlik och vissa grupper har större chans än andra att uttrycka sina åsikter finns chans att en liten minoritet, eller elit, fastställer lagar och regler för hela samhället<sup>85</sup>. **Röstjämlighet**, hans andra kriterium innebär att när beslutet skall tas ska alla medlemmars röster väga lika tungt<sup>86</sup>. Med **upplyst förståelse** (*enlightened understanding*) menar Dahl att alla (som ska rösta) bör ha en viss kunskap om alternativ till och konsekvenserna av beslutet i fråga för att kunna lägga en informerad röst<sup>87</sup>. Han tar också upp **kontroll av agendan** som grundläggande kriterium. Med detta menas att medborgarna ska ha möjlighet att bestämma hur långt de vill att de styrandes befogenheter ska sträcka sig och vilka frågor som ska beslutas om i

---

<sup>83</sup> “Robert A. Dahl dies at 98: Yale Scholar Defined Politics and Power” senast redigerad 2 februari 2014, [http://www.nytimes.com/2014/02/08/us/politics/robert-a-dahl-dies-at-98-defined-politics-and-power.html?\\_r=1](http://www.nytimes.com/2014/02/08/us/politics/robert-a-dahl-dies-at-98-defined-politics-and-power.html?_r=1)

<sup>84</sup> Dahl, *Democracy*, 37

<sup>85</sup> Dahl, *Democracy*, 39

<sup>86</sup> Dahl, *Democracy*, 37

<sup>87</sup> Ibid

röstning<sup>88</sup>. Hans sista kriterium är en **inkludering av alla vuxna** och hänvisar till att alla samhällets vuxna medlemmar ska anses röstberättigade<sup>89</sup>.

### 2.7.2 JACK LIVELYS MODELL

David Held presenterar i sin bok *Models of Democracy* en sammanfattning av Jack Livelys gemensamma kriterier för demokrati i meningen folkstyre genom representation. Då jag ska undersöka en process baserad på representativ demokrati är det nödvändigt att även se närmre på en modell med mer specifik inriktning på politisk representation.

De krav han ställer upp är bland annat att **alla medborgare ska delta i beslut** i politiska beslut och tillämpning av dessa, och i den statliga förvaltningen samt **personligen delta i beslut av större vikt** som rör allmänna lagar och politiken. Han framhåller också att de styrande ska **väljas av medborgarna samt deras representanter** och sedan verka i deras intresse. De styrande skall även **hållas ansvariga inför medborgarna** – både genom att de löpande motiverar sina beslut och mer praktiskt att de styrande ska vara ansvariga inför medborgarnas representanter<sup>90</sup>.

### 2.7.3 INPUT- OCH OUTPUT-LEGITIMITET

Undersökningar huruvida beslut lever upp till demokratiska krav - om processen kan anses demokratiskt legitim - ordnas ofta efter så kallade *input*-värden och *output*-värden. Det förstnämnda hänvisar till att det inför beslutet finns vissa procedurala förutsättning så som insyn, transparens, debatt och möjlighet till deltagande. Det sistnämnda, *output*-värden, handlar om hur konsekvenserna av ett beslut ser ut eller om beslutets innehåll kan anses som goda i hänseende till exempelvis folkvilja och allmänhetens bästa<sup>91</sup>. Eriksen & Fossum har i diskussionen kring EU:s demokratiska

---

<sup>88</sup> Dahl, *Democracy*, 38

<sup>89</sup> Ibid

<sup>90</sup> Held, *Models*, 2

<sup>91</sup> Maria Hedlund, "Genvägar", 39

underskott och avsaknad av legitimitet framhållits att förbättrade *input*-värden skulle leda till förbättrade *output*-värden<sup>92</sup>.

Då jag vill undersöka processens tidiga skede och inte vilka konsekvenser ett utnämmande skulle ge så kommer jag att fokusera på förfarandets *input*-värden. Likt Eriksen & Fossum menar jag att en utvärdering av förfarandets *input*-legitimitet också kan säga något om vilka konsekvenser beslutet kan komma att få, det vill säga vilken *output*-legitimitet förfarandet kan få.

## 2.8 FORSKNINGSDESIGN

Det vetenskapsteoretiska resonemanget som förs i värdefrågor brukar kallas för värdeteori, eller *axiologi*. Detta innebär att man förtydligar vilken ontologisk status man tillskriver värden och på vilket sätt dessa kan bli föremål för vetenskaplig analys<sup>93</sup> samt att man tydliggör vilken värdeepistemologisk utgångspunkt man har, det vill säga huruvida man anser att kunskap kan nås i värdefrågor<sup>94</sup>. För denna uppsats syfte blir det viktigt att klargöra mina epistemologiska och ontologiska ställningstaganden då dessa enligt Badersten utgör de yttersta ramarna för den vetenskapliga undersökningen<sup>95</sup>.

Jag menar att det finns universella demokratiska värderingar oberoende våra uppfattningar om dem och jag hävdar således att det är möjligt att utsätta dessa värden för vetenskaplig analys givet att de tydligt preciseras på förhand. Min undersökning grundar sig i antagandet som utvecklades i kapitel 2.6, att demokrati är önskvärdt och något att eftersträva i möjligaste mån då detta är det styrelseskick som bäst tillgodoser allmänheten bästa. Vidare anser jag att det går att nå kunskap om verkligheten som den faktiskt är, och på så vis nå objektiv kunskap om demokratiska värden.

---

<sup>92</sup> Erik Oddvar Eriksen & John Erik Fossum, "Europe in search of Legitimacy: strategies of Legitimation Assessed", *International Political Science Review* 25 (2004), 444 samt 455, doi: 10.1177/0192512104045089

<sup>93</sup> Badersten, *Normativ metod*, 56

<sup>94</sup> Badersten, *Normativ metod*, 60

<sup>95</sup> Badersten, *Normativ metod*, 56

### 3. METOD

#### 3.1 NORMATIV ANALYS

Normativ analys innebär att, genom ett strukturerat vetenskapligt tillvägagångsätt, problematisera och rationellt argumentera i värdefrågor<sup>96</sup>. Denna metod är passande för min undersökning då frågor om demokrati har djupt värdemässig innebörd.

Normativ teori behandlar i huvudsak frågor om hur något *bör* vara och hur detta kan *rättfärdigas*<sup>97</sup> och teorin kan formuleras på olika abstraktionsnivåer. Om man tar demokrati som exempel, så skulle en normativ analys på en mer abstrakt nivå handla om att formulera generella principer om vad demokrati *bör* vara, och på en mer konkret nivå vilka institutionella arrangemang som är nödvändig för att demokrati skall *förverkligas*<sup>98</sup>.

Jag har valt att inspireras av den metod Maria Hedlund använder sig av då hon undersöker hur demokratiska beslutsprocesser påverkas av betydande expertinflytande<sup>99</sup> och min analys kommer, likt hennes, att ske i två steg.

I första hand kommer jag röra mig på den abstrakta nivån för att ta fram en modell som jag sedan kan använda mig av i analys på den konkreta nivån. Detta innebär att jag först gör en *normativ analys i egentligen mening* som innebär att man utifrån en väl motiverad värdegrund argumenterar för hur något *bör* vara<sup>100</sup>. I mitt fall innebär detta att jag motiverar vilka kriterier en demokratisk process borde leva upp till utifrån det teoretiska ramverk som presenterats ovan.

Som ett andra steg kommer jag använda *normativ givet-att-analys* som inte syftar till att ta ställning i en fråga (som metodens första steg) utan att på ett neutralt och vetenskapligt sätt jämföra och problematisera olika normativa premisser och på detta sätt nå en slutsats ”givet” sin utgångspunkt<sup>101</sup>. Exempelvis skulle man kunna komma till slutsatsen att dödsstraff inte går att rättfärdiga givet premissen att det är fel att döda en annan människa. Här tar man alltså inte ställning i frågan huruvida det är fel att döda en annan människa utan påvisar bara att sagda premiss uteslutande leder till denna slutsats.

---

<sup>96</sup> Badersten, *Normativ metod*, 5

<sup>97</sup> *ibid*

<sup>98</sup> Badersten, *Normativ metod*, 35

<sup>99</sup> Hedlund, “Genvägar”, 10-17

<sup>100</sup> Badersten, *Normativ metod*, 47

<sup>101</sup> Badersten, *Normativ metod*, 44

I det här fallet innebär detta att jag som forskare, kan undersöka om en institutionell process är demokratisk givet fastställda demokrativärden från analysens första steg och på så vis avsluta på en mer konkret nivå inom normativ analys.

### 3.2 MIN MODELL

Efter att ha beslutat att fokusera på valdemokrati som huvudsaklig utgångspunkt, undersökt kosmopolitansk demokratiteoris krav på tillgång till information samt tagit del av Robert Dahls och Jack Livelys krav för demokratiska processer och har jag kommit fram till fyra kriterier mot vilka jag kommer utvärdera processen att utse ny kommissionsordförande. Jag har här ”valt bort” vissa av de kriterier som presenterats i teorikapitlet då jag antingen finner att, resultaten från en undersökning av ett visst kriterium inte skulle tillföra något till uppsatsen eller att det helt enkelt inte är möjligt att undersöka på ett vetenskapligt sätt i denna uppsatts omfattning.

Ett exempel på det förstnämnda är kriteriet på **politisk jämlikhet** där svaret otvivelaktigt blir att kravet ej är uppfyllt, från ett medlemsstatsperspektiv då olika medlemsländer inflytande väger olika tungt och ur ett medborgarperspektiv då regleringen rörande hur många platser varje medlemsland får parlamentet gjort att EU-medborgarnas röster i praktiken väger olika tungt.

Ett exempel på det sistnämnda, att det inte skulle vara möjligt att undersöka, är kravet om **upplevt samband mellan valresultat och utnämning av de styrande**. I denna uppsats omfattning blir det svårt att på ett säkert sätt undersöka hur väljarna uppfattar att valresultatet tolkas. Däremot kommer jag föra in en diskussion kring detta krav i min analys av tydlig ansvarsfördelning.

De fyra kriterier jag således ska utvärdera processen utifrån är som följer:

- **Offentlighet**, har processen gjorts allmänt känd för väljarna?
- **Upplyst förståelse**, finns kunskap bland väljarna om processens möjliga utfall och dess funktion i det politiska systemet för att ta ett välgrundat beslut?
- **Tydlig ansvarsbeskrivning**, framgår det tydligt vilket ansvar kommissionens ordförande kommer att ha så att väljarna effektivt skulle kunna utkräva ansvar från vederbörande?



- **Politisk deltagande**, finns det ett politiskt deltagande? Finns möjlighet att göra sin åsikt hörd?

### 3.3 ATT GÅ FRÅN TEORI TILL EMPIRI

För att kunna undersöka hur väl processen lever upp till demokratiska krav enligt den modell som skapats i analysens första steg kommer jag att använda mig av *operationalisering*, vilket innebär att ta en teoretisk definition och ”översätta” den i mätbara indikatorer<sup>102</sup>. Det finns inga självklara sätta att operationalisera teoretiska begrepp och vilka indikatorer man väljer kan starkt påverka undersökningens utfall. Det är därför mycket viktigt att tydligt motivera varför ett visst värde skulle vara mätbart med aktuella indikatorer<sup>103</sup>. Då jag kommer göra en kvalitativ undersökning kommer kriterierna inte endast klassificeras som ”uppfyllda” eller ”ej uppfyllda”. En diskussion kommer också att föras kring vad varje indikator säger om processens demokratiskvalitet.

### 3.4 MATERIAL

När man väljer ut material som ska ligga till grund för en undersökning är det viktigt att källorna lever upp till empirisk prövning<sup>104</sup>. Enligt Badersten finns det fyra viktiga kriterier att ha i åtanke när man väljer material: äkthet, samtidighet, beroende och tendens<sup>105</sup>.

*Äkthet* syftar till ta ställning till ifall källan är det den utger sig för att vara, *samtidighet* handlar om källans närhet till det beskrivna: både rumsligt och tidsmässigt (är det en sekundär- eller primärkälla och har lång tid förflutit mellan skeendet och nedtecknandet av skeendet), *beroende* handlar om att källan i så hög utsträckning det går skall vara oberoende från yttre påverkan och *tendens* handlar om källan neutralitet. Om tendensfria källor inte finns att tillgå är bästa tillvägagångssätt

---

<sup>102</sup> Esaiasson, Peter, et al., red., *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, 4. uppl. (Stockholm: Norstedts juridik, 2012), 55

<sup>103</sup> Ibid

<sup>104</sup> Badersten, *Normativ metod*, 172

<sup>105</sup> ibid

att finna samma fakta hos olika källor med motsatt tendens, då detta garanterar hög sannolikhet<sup>106</sup>.

Dessa kriterier har varit viktiga riktlinjer när källorna till undersökningen valts ut. Gällande källornas äkthet, oberoende och tendens har, i så stor utsträckning som möjligt olika officiella källor använts. I detta fall källor som svenska myndigheter och EU-institutioners hemsidor. När officiella källor inte funnits att tillgå har välkända och välrenommerade källor, så som exempelvis TNS Sifo:s undersökningar, använts. För kriteriet om offentlighet genomfördes dessutom en mediasökning där radio, TV och tidningar användes.

Uppgifterna som hämtades från Europapartiernas hemsidor är inte tendensfria då partierna förfäktar olika politiska åskådningar. Samtidigt hade det inte varit möjligt att genomföra undersökningen utan att hämta information från Europapartierna då dessa står för en viktig del i förfarandet. En hög sannolikhet hos källorna har dock garanterats genom att källor med motsatt tendens (i detta fall Europapartier med olika politiska åskådningar) återgett samma sak. Källorna uppfyller också kravet på samtidighet då materialet i min undersökning härstammar från pågående mandatperiod i parlamentet (2009-2014), den period som förfarandet har utvecklats.

För att läsaren för denna uppsats så lätt som möjligt ska kunna följa forskningsprocessen har jag valt att tydligare motivera urval av material och avgränsningar i varje kriteriums kapitel under *Operationalisering*.

---

<sup>106</sup> Badersten, *Normativ metod*, 173

## 4. BAKGRUND

För att kunna undersöka en beslutsprocess måste den också vara möjlig att rekonstruera, det vill säga att utifrån säkra källor kunna återskapa den. Innan jag redogör för hur undersökningen gått till finner jag det nödvändigt att göra vissa förtydliganden för att bättre förstå processen samt att klargöra hur processen går till. Aktörerna inblandade i detta förfarande är EU-institutionerna Europaparlamentet, Europeiska rådet och till viss del kommissionen men förutsätter även inblandningen av Europapartier då dessa har fått i uppgift av Europaparlamentet att ta fram kandidater till posten. Processen skulle alltså inte vara möjlig att rekonstruera utan att undersöka Europapartierna. Här har jag gjort ett urval och kommer vid denna rekonstruktion endast att undersöka de fyra Europapartier som har störst grupper i parlamentet under perioden 2009-2014 – det vill säga EPP, PES, ALDE och The Greens/EFA. Det finns flera skäl till detta. För det första är dessa partier de mest inflytelserika, deras grupper står tillsammans för 80 % procent av platserna i parlamentet<sup>107</sup>. Dessutom har alla fyra partierna ställt sig bakom den resolutionen som fastställer att Europapartierna ska ta fram ordförandekandidater<sup>108</sup>.

Då jag förutsätter en viss kunskap om EU:s institutioner avser jag inte förklara dessa närmre utan kommer bara kort redogöra för Europapartiernas struktur och funktionssätt.

### 4.1 EUROPAPARTIER

Europapartier är partiorganisationer på överstatlig nivå i vilka nationella partier från samma ideologiska familj kan organisera sig<sup>109</sup>. I princip varje Europaparti motsvaras av en grupp i parlamentet<sup>110</sup> i vilka de nationellt utvalda ledamöterna sedan organiserar sig<sup>111</sup> ofta tillsammans med några parlamentariker som ligger ideologiskt

---

<sup>107</sup> Hix, Simon, *Why the 20014 European Elections Matter: Ten Key Votes in the 2009-2013 European Parliament*, Policy-rapport från september 2013 från Svenska institutet för Europapolitiska Studier (SIEPS), hämtad på [http://www.sieps.se/sites/default/files/2013\\_15epa.pdf](http://www.sieps.se/sites/default/files/2013_15epa.pdf), 4-5

<sup>108</sup> "Sitting 2012-11-22", besökt 4 maj 2014, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=EN&vodDateId=20121122-12:51:22-000>

<sup>109</sup> Johansson & Raunio, *Politiska partier*, 14

<sup>110</sup> *ibid*

<sup>111</sup> "Partigrupper i EU-parlamentet", senast redigerad 20 december 2013, <http://www.eu-upplysningen.se/EU-valet-artiklar/Partigrupper-i-EU-parlamentet/>

nära men som inte är anslutna till huvud-Europapartiet. Många tenderar till att blanda ihop Europapartier och partigrupper, särskilt då många av dem bär samma namn, men det är alltså skilda organisationer<sup>112</sup>. Jämförelsevis kan Europapartierna ses som mer formaliserade organisationer som existerar *utanför* parlamentet och grupperna ses som lösare sammansättningar genom vilka Europapartierna organiserar sig i parlamentet. För tydligare koppling mellan Europapartier och partigrupper i parlamentet, se bilaga 1.

Enligt fördraget fyller Europapartierna en viktig funktion då de ska ”uttrycka unionsmedborgarnas vilja” på europeisk nivå<sup>113</sup>. Europapartier har, generellt sett, en ordförande och en kongress som bland annat tar fram politiska program, valplattformar och väljer ordföranden<sup>114</sup>. Medlemmarna består av nationella partier och beslut drivs ofta igenom via någon sorts majoritetsregel. Hur mycket en medlemsröst ska väga varierar från olika Europapartier då vissa anammar en jämlikhetsprincip och andra proportionalitetsprincip vid röstning<sup>115</sup>.

Då Europapartiernas medlemmar är nationella partier och inte medborgare har de ofta kritiserats för att sakna gräsrotsmedlemmar. Den representativa länken mellan medborgare och Europapartier är alltså *indirekt*<sup>116</sup>. Detta faktum menar många, innebär att den nödvändiga kontakten med aktivister och medborgare som krävs för att framgångsrik representera unionsmedborgarna på europeisk nivå inte existerar<sup>117</sup>. Mot bakgrund av den Mansbridge definition av legitim representation som togs upp i kapitel 2.3, att representanten och den representerades åsikter måste överensstämma, har även kritik framförts då forskning visar att parlamentsledamöternas inställning till bland annat EU ofta skiljer sig från deras väljares inställning och att denna diskrepans förstärks när ledamöterna går med i ett Europaparti<sup>118</sup>.

---

<sup>112</sup> Johansson & Raunio, *Politiska partier*, 16

<sup>113</sup> Lissabonfördraget, artikel 10 paragraf 4

<sup>114</sup> Johansson & Raunio, *Politiska partier*, 13-15

<sup>115</sup> *Ibid*

<sup>116</sup> Lefkofridi och Katsanidou, ”Multilevel representation”, 113

<sup>117</sup> Johansson & Raunio, *Politiska partier*, 16

<sup>118</sup> Lefkofridi och Katsanidou, ”Multilevel representation”, 126

## 4.2 FÖRFARANDET ATT UTSE NY KOMMISSIONSORDFÖRANDE 2014

Europapartierna har uppmanats av både kommissionen<sup>119</sup> och Europaparlamentet<sup>120</sup> att ta fram var sin kandidat till posten för kommissionens ordförande. Partiernas olika procedurer för att ta fram sina kandidater regleras inte, men partierna har tagit fram egna regler för nomineringen. Vissa partier har exempelvis använt sig av provval andra öppna primärval (som förklaras närmre i kapitel 5.4.2).

I parlamentets resolution anges att kandidaterna ska utses i god tid, senaste sex veckor, innan valet. De ska sedan spela nyckelroll i kampanjen för valen till Europaparlamentet genom att presentera personliga valprogram i unionens alla medlemsstater<sup>121</sup>.

Efter valen skall Europeiska rådet utse en kandidat till posten. Denna kandidat måste sedan godkännas av en absolut majoritet i parlamentet. Om en grupp i parlamentet får majoritet skulle förslagsvis Europeiska rådet utse deras kandidat till posten. Det är här den nya artikeln gör skillnaden då fördraget tvingar Europeiska rådet att ta hänsyn till valresultatet. Parlamentet kan alltså välja att inte godkänna kandidaten om det anser att tillräcklig hänsyn inte har tagits.

Det är nödvändigt att påpeka att det kan föreligga vissa meningsskiljaktigheter mellan Europeiska rådet och Europaparlamentet om hur detta förfarande ska gå till, men då Europeiska Rådet inte kommunicerat deras tolkning av den nya artikeln i fördraget blir jag dock hänvisad till Europaparlamentets version.

---

<sup>119</sup> "Factsheet: Enhancing the democracy of European Parliament Elections", senast redigerad 12 mars 2013, [http://europa.eu/rapid/press-release\\_MEMO-13-202\\_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-202_en.htm)

<sup>120</sup> "European Parliament resolution"

<sup>121</sup> Ibid

## 5. ANALYS UTIFRÅN DEMOKRATIMODELLEN

För varje kriterium kommer en kort beskrivning av kravets innebörd att ges, därefter motiveras val av operationalisering samt vad som eftersökts, vilka källor som använts och varför de är relevanta. Även eventuella avgränsningar i tid och rum kommer att klargöras och motiveras. I en andra del kommer resultaten av undersökningen att redovisas och en diskussion kommer att föras kring vad det innebär för kriteriets uppfyllnad.

### 5.1 OFFENTLIGHET

Som fastställts i kapitel 2.5 är begreppet offentlighet enligt Hüller tvådelat – dels innebär det att information ska vara tillgänglig och utöver detta att den ska vara allmänt känd bland väljarna. Både enligt kriteriet om offentlig debatt som togs upp i kapitel 2.3 och enligt Hüller är offentlighet nödvändig för väljarnas möjlighet till ansvarsutkrävande.

Förfarandet i kapitel 4.2 har rekonstruerats med information från huvudaktörernas hemsidor. Informationens tillgänglighet är ganska hög. Exempelvis har PES har gjort en speciell hemsida där processen presenteras i en illustrativ tidslinje med videor, tal och röstning<sup>122</sup>, parlamentets plenardebatter och röstningen för resolutioner finns att hitta på parlamentets hemsida<sup>123</sup> och på EPP:s hemsida kan man ta del av vilka olika kandidater som varit i omlopp i deras process och hur mycket stöd var och en av dem fick<sup>124</sup>.

#### 5.1.1 OPERATIONALISERING

För att undersöka huruvida processen är allmänt känd kommer jag som en indikator se ifall den har blivit omnämnd i de vanligaste svenska mediekällorna. Sverige är en bra

---

<sup>122</sup> “Selecting our common candidate for the European Elections 2014”, besökt 4 maj 2014, <http://cdn.knightlab.com/libs/timeline/latest/embed/index.html?source=0AhuAdANoHnf2dG95QVF2b0Q3ZGQxV1VvQlVVMW9wYlE&font=PTSerif-PTSans&maptype=toner&lang=en&height=100%27%20width=%27100%27%20height=%27100%27%20frameborder=%270%27>

<sup>123</sup> “Sitting 2012-11-22”

<sup>124</sup> ”Jean-Claude Juncker elected as EPP candidate for President of the European Commission”, senaste redigerad 7 mars 2014, <http://www.epp.eu/jean-claude-juncker-elected-epp-candidate-president-european-commission>

utgångspunkt för min undersökning då landet i många avseenden hamnar i ett ”mittenspektra” i jämförelse med andra medlemsländer. Sverige är en medelstor medlemsstat och är vare sig en av de äldre medlemmarna, ej heller en av de nya efter 2004. Svenskarnas valdeltagande var 44,5 % i senaste valet till Europaparlamentet att jämföra med snittet i EU på 43 %<sup>125</sup>.

Enligt en rapport från *Myndigheten för radio och tv* från 2013 är bland de vanligaste mediekällorna som svenskar använder sig av radio, TV och dagstidningar<sup>126</sup>. Jag har därför valt att undersöka Sveriges radios (SR) hemsida som största radiodistributör<sup>127</sup>, även SVT:s hemsida och TV4:s hemsida, då dessa två är de största TV-leverantörerna<sup>128</sup>, samt hemsidorna för två tidningar Aftonbladet.se och DN.se. Jag anser att dessa källor skapar en god bredd i min undersökning då SR och SVT är delar av public service, TV4 är ett reklamfinansierat TV-bolag och de två tidningarna är, i upplagor räknat, Sveriges största dagstidning (Dagens nyheter) respektive Sveriges största kvällstidning (Aftonbladet)<sup>129</sup>.

För att hitta relevanta artiklar eller inslag om processen har jag använt mig av sidornas egna sökfunktioner och sökt på olika former av ”kommissionens ordförande”, ”Europaparlamentet”, ”Europaparti” samt namnen på kandidaterna till de fyra största Europapartierna.

Jag har valt att tidsbegränsa perioden till den första halvan av den uttalade kampanjperioden. Det vill säga från den 13 april 2014 då kandidaterna enligt parlamentets resolution ska varit framtagna påbörjar sina kampanjer, fram till den 4:e maj 2014. Under denna period hölls även den första debatten mellan ordförandekandidaterna i Maastricht den 28:e april som rimligtvis borde tackas av media i högre grad.

### 5.1.2 RESULTAT OCH ANALYS

De olika träffarna för undersökningen var exempelvis artiklar, radioinslag och videoinslag och jag kommer härnäst att hänvisa till dem alla som ”inslag”. Efter

---

<sup>125</sup> ”Valdeltagandet i EU-valet 1979-2009”

<sup>126</sup> ”Medieutveckling 2013”, rapport från Myndigheten för radio och tv, hämtad på <http://www.radioochtv.se/Documents/Publikationer/Medieutveckling%202013%20webb.pdf>, 10-11 samt 16

<sup>127</sup> ”Medieutveckling 2013”, 29

<sup>128</sup> ”Medieutveckling 2013”, 25

<sup>129</sup> ”Fakta om marknad och medier 13/14”, rapport från svenska mediahus, hämtad på [http://www.dagspress.se/images/stories/TU\\_Svenska\\_Mediehus\\_2013-14.pdf](http://www.dagspress.se/images/stories/TU_Svenska_Mediehus_2013-14.pdf), 10

att ha genomfört sökningen med bestämda sökord och efter att ha sållat bort de inslag som inte rörde processen att utse ny kommissionsordförande kvarstod 13 träffar. Efter en andra genomgång sållade jag bort ytterligare två inslag. Det första var en ”dubblering” från SR då man i nyhetsprogrammet Ekot gjort en kortare version av en intervju med Guy Verhofstadt, ALDE:s kandidat, som sändes samma dag – dessa inslag valde jag att räkna som ett. Det andra inslaget som gallrades bort var ett reportage om Alf Svenssons sista vecka i parlamentet där det beskrivs hur Svensson går fram och hälsar på Jean-Claude Juncker som benämns som EPP:s ”kandidat till jobbet som EU-kommissionens ordförande” utan närmre förklaring<sup>130</sup> och jag ansåg det då inte beröra processen.

Därefter kvarstod elva träffar. Sverigesradio.se stod för sex stycken, Aftonbladet.se för fyra och SVT.se för ett enda. Jag hittade inga relevanta inslag på vare sig DN.se eller Tv4.se för perioden. Jag gjorde två huvudsakliga klassificeringar av varje inslag. Dels valde jag att skilja på inslag som hade processen som huvudtema och inslag där processen endast nämndes eller blev del i ett större sammanhang och märkte dessa med etiketten ”bi-tema”. I en andra kategori delades inslagen in i ”informativt” inslag eller ”debatterande”. I den första gruppen kategoriserades alla inslag av utbildande neutral karaktär och i den andra gruppen debattartiklar, krönikor och ledare som hade en uttalad ståndpunkt. Ett debatterande inslag med processen som bi-tema är exempelvis en debattartikel där Jakob Lewander kritiserar medias EU-bevakning och tar partiledardebatten i Maastricht som exempel på något som gått de flesta svenskar obemärkt förbi<sup>131</sup>. Ett annat exempel är SR:s informativa reportage från Europaparlamentet i Strasbourg med en blandning av reportagedelar, intervjuer med EU-journalister, europaparlamentariker och Martin Schulz i egenskap av parlamentets talman. Därefter förklaras kort processen under knappt en minut<sup>132</sup>. Endast tre inslag hade processen som huvudtema. Detta var två informativa inslag från SR och en debatterande krönika från Aftonbladet.se. För alla inslag se bilaga 2.

Vad säger dessa resultat då om processens offentlighet? Utifrån Hüllers definition innebär kravet att processen skulle behöva vara allmänt känd för att leva upp till demokratiska kriterier. Antalet inslag under denna period på tre veckor är

---

<sup>130</sup> ”Snart ringer Svenssons EU-klocka ut”, senast redigerad 23 april 2014, <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=91&artikel=5843804>

<sup>131</sup> ”Medierna tar inte sitt ansvar i EU-bevakningen”, senast redigerad 30 april 2014, <http://www.aftonbladet.se/debatt/debattamnen/eu/article18802008.ab>

<sup>132</sup> ”REPORTAGE: Bakom kulisserna på Europaparlamentet i Strasbourg”, senast redigerad 24 april 2014, <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=106&artikel=5843619>



väldigt få med tanke på hur bred sökningen ändå var. Jämförelsevis kan sägas att en sökning på ”Stefan Löfven” – en av de huvudsakliga kandidaterna till statsministerposten för det nationella valet i september 2014 – fick 62 träffar under samma period bara på [aftenbladet.se](http://aftenbladet.se). Detta innebär att processen antagligen varit föga känd bland den svenska allmänheten under denna period. Självfallet kan vissa förekomster av processen i media ha fallit bort i denna sökning om ingen av sökorden funnits med i den beskrivande texten för ett radio- eller videoklipp men jag vill ändå hävda att rapporteringen varit bristfällig. Även fast denna undersökning bara är utförd på svenska medier, och att medieintresset säkert skiljer sig från medlemsstat till medlemsstat, så kan denna undersökning ändå fungera som ett stickprov för processens offentlighet bland EU-väljarna. Utifrån denna undersökning skulle man alltså kunna konstatera att processen inte nämnvärt lever upp till kravet om offentlighet.

Det absolut bästa sättet att undersöka processens offentlighet hade varit att genom en enkät fråga ett urval av väljare från hela EU om de kände till processen och någon av Europapartiernas kandidater kombinerat med en mediesökning av de största nyhetskällorna. Då jag inte haft vare sig haft tid eller möjlighet att genomföra en sådan undersökning så får denna mediesökning ses som fullgod för ändamålet.

## **5.2 UPPLYST FÖRSTÅELSE**

Det nästa kravet som jag valt att utvärdera processen att utse ny kommissionsordförande utifrån är kravet om upplyst förståelse. Informationens offentlighet (se kapitel 5.1) är i sig en förutsättning för att kravet om upplyst förståelse skall uppfyllas. I fallet rörande utnämmandet av kommissionsordförande handlar offentlighet om att väljarna, på den mest grundläggande nivån, måste ha vetskap om att ett nytt förfarande har kommit till. Men i förlängning krävs också att det finns en viss kunskap om EU:s politiska system för att kunna tillgodogöra sig den informationen och för att förstå dess implikationer. Här kommer kravet om upplyst förståelse in. Detta krav baseras på Robert A. Dahls definition av upplyst förståelse i 2.7.2 och Esaiassons krav på att politiken ska styras av den ”upplysta majoritetens vilja” som beskrivs i kapitel 2.3. Kort sagt innebär kriteriet att väljarna måste ha en god förståelse av ett besluts olika konsekvenser och alternativ innan man väljer. Annars riskerar väljarnas röst bli manipulerad, genom att exempelvis inte alla

alternativ presenteras. För denna del av undersökning blir frågan som ska besvaras alltså ”vilken förståelse om processen att utse ny kommissionsordförande finns bland väljarna?” och utifrån vilka resultat jag får fram ”kan väljarna anses besitta tillräcklig kunskap för att kunna avgöra vilka konsekvenser olika alternativ får?”

### 5.2.1 OPERATIONALISERING

Då någon tidigare forskning som direkt svarar på min frågeställning inte existerar – det vill säga om det finns en upplyst förståelse om processen bland väljarna – kommer jag därför att skapa mig en bild av väljarnas förståelse genom att granska undersökningar som svarar på frågor i nära anslutning till min frågeställning, exempelvis vilken kunskap som finns om EU-systemet. Detta eftersom en upplyst förståelse om vad processen innebär förutsätter att det hos väljarna finns en grundläggande förståelse för hur EU:s politiska system fungerar. Utan denna kunskap kan väljarna omöjligt bilda sig en uppfattning om olika konsekvenser av sitt val.

Jag ämnar även här använda mig av Sverige som exempel med samma motivering som angavs i kap 5.1.1 men även granska undersökningar med EU-omfattning. Då jag vill försäkra mig om källornas äkthet har jag efter en första sökning valt att begränsa mig till *Svenska institutet för opinionsundersökningar* (TNS Sifo) undersökningar för den svenska nivån och Eurobarometern för EU-omfattande resultat. På så vis hoppas jag genom logisk slutledning kunna rekonstruera en bild av vilken förståelse som rimligtvis finns hos väljarna.

### 5.2.2 RESULTAT OCH ANALYS

Den information som jag fick fram gällande väljarnas kunskaper är en sammanställning av flera olika undersökningar. En undersökning som genomfördes av TNS Sifo i januari 2014 visar att en tredjedel av svenskarna var omedvetna om att det är EU-val samma år<sup>133</sup>. Enligt en annan TNS Sifo-undersökning från mars 2014 kan man uttröna att svenskar kraftigt underskattar EU:s inflytande på kommunnivå. De flesta tror att ca 20 % av kommunala frågor påverkas av EU-lagstiftning då den egentliga siffran är 60 % och endast 11 % kan svara på hur många svenska ledamöter

---

<sup>133</sup> ”Låg kännedom om Europaparlamentsvalet”, senaste redigerad 8 april 2014, <http://opinion.se/europaparlamentsvalet/lag-kannedom-om-europaparlamentsvalet>

som sitter i parlamentet<sup>134</sup>. I en tredje TNS Sifo-undersökning som genomfördes i april 2014 – en månad innan valet – angav 85 % av svenskarna att det inte alls kände till eller inte så väl kände partiernas valfrågor för EU-valet<sup>135</sup>.

Resultaten från Eurobarometern är inte bättre. Den genomfördes under sommaren 2013 och resultaten presenterades i december 2013. När EU-medborgare blev ombedda att para ihop tre påståenden med EU-institutioner angav 30 % att de trodde att parlamentet bestod av ministrar från varje medlemsland och 38 % trodde att Europaparlamentet lägger fram lagförslag<sup>136</sup>. När de innan dess ombads nämna tre EU-institutioner kunde 31 % av de tillfrågade inte nämna en enda. I samma undersökning påvisas också att 66 % inte då visste när nästa val skulle äga rum<sup>137</sup>.

Resultaten tyder alltså på att det hos väljarna, antagligen en majoritet av dem, finns en mycket bristfällig kunskap om hur EU i grunden fungerar. Därutöver saknar nästan en tredjedel helt grundläggande kunskap om EU. Detta kan säkert till stor del förklara det stora bortfallet av röster i EU-valen men den svenska TNS Sifo-undersökningen som påvisar att 85 % av svenskarna är oinformerade partiernas EU-frågor visar ju också att även många av de som röstar inte vet vilka frågor de röstar för.

Men vad säger då dessa undersökningars resultat egentligen om de demokratiska egenskaperna för processen att utse ny kommissionsordförande? Jo, om en betydande del av väljarna inte vet *vad* det röstar för, till *vilken* institution eller hur den *fungerar* eller vilket *inflytande* det har över dem i praktiken så skapar det självfallet problem för mekanismer som ansvarsutkrävande. Väljarna kan således inte avgöra om deras styrande gjort allt i sin makt för att förvekliga sina vallöften eftersom väljarna inte vet hur långt ordförandes befogenheter sträcker sig, eller på vilket sätt denne haft möjlighet att genomföra förändringar och vilka eventuella svårigheter som funnits. Motiveringen till det nya förfarandet har ju alltid varit att skapa en koppling mellan väljarna och ordföranden, att den ska återspegla väljarnas val. Om väljarna dock varit omedvetna om dennes existens eller omedvetna om att de indirekt ”valt”

---

<sup>134</sup> ”Sifo:Svenskarnas EU-kunskaper sviktar”, senast redigerad 27 mars 2014, <http://www.europaportalen.se/2014/03/sifo-svenskarnas-eu-kunskaper-sviktar>

<sup>135</sup> ”Endast en av tio känner sig väl informerade inför EU-valet”, senast redigerad 5 maj 2014, <http://opinion.se/europaparlamentsvalet/svenskarna-kanner-sig-oinformerade-infor-eu-valet>

<sup>136</sup> ”One year to go the 2014 European Elections”, från december 2013 hämtad på <http://www.europarl.europa.eu/pdf/eurobarometre/2013/election3/SyntheseEB795ParlemetreEN.pdf>,

10-11

<sup>137</sup> Ibid

denna person när de gick till valurnorna så kan man heller inte anse att förfarandet ska ha leda till ”ett upplevt samband mellan valresultat och utnämning av de styrande” som tas upp i kapitel 2.3.

### 5.3 TYDLIG ANSVARFÖRDELNING

Som framhölls i kapitel 2.3 är annan viktig förutsättning för fungerande vertikal ansvarsutkrävning – det vill säga att väljarna kan utkräva ansvar av de styrande genom röstning – att det finns en tydlig ansvarsfördelning mellan olika politiska nivåer. Med detta menas att de styrandes mandat ska vara tydligt avgränsat och definierat så att väljarna kan avgöra om denne/dessa förverkligat väljarnas vilja genom sitt mandat. Om denna information inte finns att tillgå riskerar de styrande att bli utsatta för blint ansvarsutkrävande eller inget ansvarsutkrävande alls, det vill säga röstskolkning och lågt valdeltagande.

#### 5.3.1 OPERATIONALISERING

För att pröva om det finns en tydlig ansvarsfördelning ämnar jag undersöka om det på ett lätt sätt går att tillägna sig en tydlig bild av blivande kommissionsordförandens ansvarsbeskrivning. Jag kommer ställa tre frågor. Är information *lättillgänglig*? Är den *samstämmig*? Är arbetsbeskrivningen *tydlig*? Med *lättillgänglig* menar jag att den helt enkelt inte ska vara svår att hitta, *samstämmig* hänvisar till att olika officiella källor ska ge en likvärdig beskrivning av kommissionsordförandens mandat och med *tydlig* menar jag att formuleringen i arbetsbeskrivningen inte ska ge upphov till oklarheter.

Jag kommer både undersöka EU-officiella källor och svenska officiella källor med hänvisning till motiveringen i kapitel 5.1.1 varför Sverige kan anses som ett bra exempel. Jag har valt att begränsat mig till att undersöka Europaparlamentets hemsida, kommissionens hemsida samt EU-upplysningen.se. Den sistnämnda källan har svenska riksdagens uppdrag att informera om EU<sup>138</sup>.

---

<sup>138</sup> ”EU-upplysningen”, besökt 22 maj 2014, <http://www.eu-upplysningen.se/>

### 5.3.2 RESULTAT OCH ANALYS

På EU-upplysningen.se kan man läsa om EU-kommissionen under rubriken ”Om EU”. Ordförandens roll nämns inte under en särskild rubrik eller i ett särskilt stycke men det går ändå att skapa sig en bra bild av dennes befogenheter utifrån texten om EU-kommissionen. Där framgår att kommissionens ordförande leder kommissionens arbete, kan avsätta enskilda kommissionärer, godkänner den Höga Representanten tillika vice-ordföranden (HR/VP) samt utser sitt kabinett i samråd med Europeiska rådet<sup>139</sup>. Denna sista formulering, ”i samråd”, är egentligen den enda som skulle kunna ge upphov till oklarheter men den följs direkt av ett förtydligande: ”I praktiken föreslår varje medlemsland sin egen kandidat” och ger på så vis inte längre upphov till någon större otydlighet.

Det var svårast att skapa sig en bild av kommissionsordförandens befogenheter från kommissionens egen hemsida där fliken ”About the Commission” gav mycket knapphändig information om kommissionens arbete och än mindre om själva ordförandens befogenheter. Efter att ha letat under olika flikar på hemsidan går det dock att skapa sig en kortfattad bild av dennes befogenheter. Det som framkommer är att ordföranden leder arbetet, utser sitt kabinett av kommissionärer och fördelar portföljerna. Information från kommissionen var med andra ord svårlokaliserad, knapphändig men inte direkt motstridig då den stämde med andra källors uppgifter.

Parlamentets hemsida däremot ger den utförligaste beskrivningen då den utöver det som angavs på EU-upplysningen också tar upp ordförandens rätt att fördela portföljerna. Informationen på Europaparlamentets hemsida var lättillgänglig och låg under fliken ”Fact Sheets on the European Union”.

Samstämmigheten källorna emellan kan sägas vara god. Även om vissa befogenheter inte fanns hos alla källor så finns ändå inga direkt motsägande beskrivningar av befogenheter (se tabell nedan).

Vare sig EU-upplysningen eller kommissionens hemsida berör en eventuell förändring i befogenheter efter det att kommissionens ordförande skulle utses med det nya förfarandet. Däremot står det i ett av parlamentets nyhetsbrev från februari 2014

---

<sup>139</sup>”EU-kommissionen föreslår och följer upp EU-lagar”, senast redigerad 14 april 2014, <http://www.eu-upplysningen.se/Om-EU/EUs-institutioner/EU-kommissionen/>

att den nya ordföranden ska vara mer självständig när denne utser sitt kabinett<sup>140</sup>. I viss mån kan detta ses som motsägende EU-upplysningens formulering om att varje medlemsland föreslår sin egen kandidat.

<b>Ordförandens befogenheter</b>	<b>EU-upplysningen.se<sup>141</sup></b>	<b>kommissionens hemsida</b>	<b>Europaparlamentets hemsida<sup>142</sup></b>
<b>Leder kommissionens arbete</b>	X	X <sup>143</sup>	X
<b>Kan avsätta enskilda kommissionärer</b>	X	-	X
<b>Utses i samråd med Europeiska rådet sitt kabinett</b>	X	X <sup>144</sup>	X
<b>Godkänner Europeiska rådets kandidat till HR/VP</b>	X	-	X
<b>Fördelar kommissionärernas portföljer</b>	-	X <sup>145</sup>	X

Vad säger då dessa resultat om kravet på tydlig ansvarsfördelning? Denna undersökning visar att det finns en arbetsbeskrivning för kommissionens ordförande om medborgare skulle vilja skaffa sig en bild av detta och på så vis kan kravet ses

<sup>140</sup> "EP-elections: candidate for Commission President should reflect voters' choice", senast redigerad 11 februari 2014, <http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20140210IPR35503/html/EP-elections-candidate-for-Commission-President-should-reflect-voters%E2%80%99-choice>

<sup>141</sup> Ibid

<sup>142</sup> "The European Commission", besökt 9 maj 2014, [http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/displayFtu.html?ftuId=FTU\\_1.3.8.html](http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.3.8.html)

<sup>143</sup> "Planning and preparing", senast redigerad 6 maj 2014, [http://ec.europa.eu/atwork/planning-and-preparing/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/atwork/planning-and-preparing/index_en.htm)

<sup>144</sup> "About the Commission", senast redigerad 24 april 2014, [http://ec.europa.eu/about/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/about/index_en.htm)

<sup>145</sup> "Role of the European Commissioners – European Commission", senast redigerad 7 oktober 2013, [http://ec.europa.eu/commission\\_2010-2014/how-we-work/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/how-we-work/index_en.htm)

som, kanske inte helt uppfyllt, men i alla fall delvis uppfyllt. Sen förutsätter detta krav även att väljarna löpande får information om det arbete ordföranden gjort för att kunna göra en bedömning av om denne handlat enligt deras önsknings inom hans/hennes mandat. Om man gör en referens till Bäckes undersökning om kvasiparlamentariska systems otydliga ansvarsfördelning i kapitel 2.3 så kan också påpekas att även om det *går* att bilda sig en uppfattning om ordförandens roll och befogenheter så är dennes roll inte *tydlig*. Det nya förfarandet innebär att delar av den exekutiva makten (i detta fall kommissionens ordförande) tillsätts via majoritetsval och andra delar av den exekutiva makten (kommissionärerna) utses genom proportionalitet – en för varje likvärdigt medlemsland. Utvärderas detta med Bäckes teori leder det nya förfarandet snarare till större otydlighet i ansvarsfördelning än det gjorde innan exempelvis Maastricht-fördragets införande (se kapitel 1.3).

Kravet på tydlig ansvarsfördelning hade kunnat operationaliseras på en rad sätt. Exempelvis hade man kunnat undersöka vilka befogenheter europaparlamentariker har då dessa kan ses som den indirekta länken mellan väljarna och ordföranden, man hade då kunnat tänka sig att ett ansvarsutkrävande främst skulle drabba parlamentarikerna då dessa får ta ansvar för att ha godkänt på ”rätt” eller ”fel” kandidat. Man hade också kunnat tänka sig att dessa källor faktiskt inte är de som en väljare skulle vända sig till om hon/han skulle vilja skapa sig en bild av ordförandens befogenheter, utan kanske även oberoende media skulle kunnat inkluderas i undersökningen. Dock föreföll en undersökning av just kommissionsordförandens som mest naturligt då denne faktiskt är huvudperson för själva processen och personen som, i teorin, borde utsättas för ansvarsutkrävning kommande val och på samma sätt föreföll officiella källor mest naturligt speciellt med tanke på att EU-upplysningen faktiskt kommer upp som den första träffen för ”EU-valet” på en google-sökning.

#### **5.4 POLITISK DELTAGANDE**

Kravet om politiskt deltagande kan ses ha två tvådelad innebörd. Först och främst allas aktiva deltagande i beslutsfattande enligt Jack Livelys demokratimodell som presenteras i kapitel 2.7.1 som kan uppfyllas genom röstdeltagande. Men även Robert A Dahls krav på effektivt deltagande i kapitel 2.7.2 det vill säga att alla har lika möjlighet att uttrycka sin åsikt innan ett beslut tas. Dessa två aspekter av politiskt

deltagande är betydande för att en beslutsprocess ska hålla hög demokratisk kvalitet. Bristande politiskt deltagande riskerar leda till att besluten tas av en minoritet – och ett elitvälde kan uppstå.

#### **5.4.1 OPERATIONALISERING**

Det finns många sätt att undersöka graden av politiskt deltagande gällande processen att utse kommissionsordförande. Enligt Jack Livelys krav vore kanske det mest talande helt enkelt att se hur många som röstar eller ämnar rösta. Då jag valt att fokusera på procedurala kvalitéerna, det vill säga *input*-värden, av en process så som det förklaras i kapitel 2.7.3 vill jag undersöka den andra aspekten av deltagande som Robert A. Dahl tar upp.

Även om det finns många sätt att undersöka möjligheterna till politiskt deltagande i EP-valet, genom exempelvis att undersöka hur många som ställer upp som kandidater till europaparlamentet och vilken debatt som förs, så är blir det för denna undersökning syfte och frågeställning viktigare att isolerat undersöka politiskt deltagande i processen att utse ny kommissionsordförande. Jag kommer därför att söka ta reda på hur Europapartierna EPP, ALDE, PES och EGP (se bilaga 1) genomfört sina processer och undersöka vilken sorts, och vems, deltagande som förekommit i utnämningarna av sina kandidater. Rent konkret kommer jag undersöka vem som har möjlighet att ställa upp som kandidat och vem som sedan har rätt att uttrycka sitt stöd eller ej för dessa kandidater. Jag har valt att hålla mig till dessa fyra partier då deras motsvarande grupper i parlamentet är de fyra största och således mest inflytelserika som utvecklades i kapitel 4. Detta är en bra avgränsning då denna del av processen (som nämnts ovan) blir lätt att särskilja från andra delar av EP-valet och möjlig att utvärdera då dessa ”delprocesser” i skrivande stund redan är avslutade.

#### **5.4.2 RESULTAT OCH ANALYS**

Alla dessa partier har tagit fram program eller resolutioner där de reglerar hur den gemensamma kandidaten skall utses och alla partier betonar att processen ska genomsyras av ”transparens” och ”demokrati” till skillnad från de tidigare utnämningarna av kommissionsordförande. Den huvudsakliga skillnaden är ifall de använt sig av primärval eller provval. Det förstnämnda är det system som används i



bland annat USA där alla registrerade partimedlemmar kan rösta på de kandidater som nominerats i exempelvis deras delstat och det sistnämnda hänvisar till en liknande process, men som istället sker inom partiet där bara medlemmar kan ställa upp och röstningen sker bakom lyckta dörrar.

Två partier har valt att benämna sina processer som primärval, det gröna Europapartiet EGP<sup>146</sup> och socialdemokratiska PES<sup>147</sup>. Dock kan man säga att PES primärvalsideal gick förlorat när endast en kandidat, parlamentets talman Martin Schulz, lämnade in ansökan till att bli PES gemensamma kandidat. Detta kan bero på att PES ställde det väldigt höga kravet att en person måste ha 15 % av medlemspartierna bakom sig (vilket motsvarar 6 medlemspartier) och medlemmarnas rösträtt beräknades på proportionalitet<sup>148</sup>. Eftersom bara en person hade blivit godkänd som möjlig kandidat kunde man på PES partikongress 1 mars 2014 endast välja mellan att stödja eller inte stödja Martin Schulz, och han fick också 91 % av medlemmarnas stöd<sup>149</sup>.

Det kristdemokratiska EPP gick den 19 december 2013 ut med hur deras process att utse en gemensam kandidat skulle gå till. För att kunna lämna in ansökan om att bli EPP:s kandidat krävdes att man hade stöd från sitt eget parti (som måste vara ett medlemsparti av EPP) och två andra EPP-medlemspartier från två andra EU-länder<sup>150</sup>. Tre personer ansökte om att bli gemensam kandidat: Michel Barnier från franska UMP, Valdis Dombrovskis från lettiska Unity och Jean-Claude Juncker från Luxemburgiska CSV<sup>151</sup>. Dombrovskis drog dock tillbaka sin ansökan innan kongressen och ställde sig istället bakom Juncker<sup>152</sup>. Inför kongressen angavs att ”över 800 delegater med rösträtt” planerade att närvara<sup>153</sup> och att det i slutändan

---

<sup>146</sup> ”The Green Primary is easy!”, senast redigerad 25 september 2013,

<http://europeangreens.eu/news/green-primary-easy>

<sup>147</sup> ”Activists float idea of PES primary”, senast redigerad 4 september 2010,

<http://pes.eu/en/blogs/pes-blog/activists-float-idea-pes-primaries>

<sup>148</sup> ”PES resolution – Selecting out common candidate in 2014”, senast redigerad 24 november 2011,

[http://pesprimary.eu/wp-](http://pesprimary.eu/wp-content/uploads/2011/11/adopted_resolution_selecting_our_common_candidate_in_2014_en.pdf)

[content/uploads/2011/11/adopted\\_resolution\\_selecting\\_our\\_common\\_candidate\\_in\\_2014\\_en.pdf](http://pesprimary.eu/wp-content/uploads/2011/11/adopted_resolution_selecting_our_common_candidate_in_2014_en.pdf)

<sup>149</sup> ”European Socialists elect Martin Schulz as candidate for Commission President”, senast redigerad 1 mars 2014,

<http://www.pes.eu/european-socialists-elect-martin-schulz-as-candidate-for-commission-president>

<sup>150</sup> ”EPP leaders unveil selection procedure and timetable for EPP’s candidate for Commission

President”, senast redigerad 19 december 2013, [epp.euhttp://news.epp.eu/zEyCG0](http://news.epp.eu/zEyCG0)

<sup>151</sup> ”Three EPP candidates for EC president: submission of candidatures closed midday today”, 5 mars 2014, <http://www.epp.eu/three-epp-candidates-ec-president-submission-candidatures-closed-midday-today>

<sup>152</sup> ”Juncker get Dombrovskis backing as EPP congress kicks off”, senast redigerad 6 mars 2014,

<http://www.euractiv.com/eu-elections-2014/juncker-gets-endorsement-dombrov-news-533959>

<sup>153</sup> ”Three EPP candidates”

avlades 627 röster i valet mellan Barnier och Juncker där den sistnämnde fick 382 röster<sup>154</sup>. En stor del av medlemmarna har således valt att avstå från röstningen, ibland dem svenska moderaterna<sup>155</sup>. De som hade rösträtt på EPP:s kongress var olika medlemspartier, men enskilda röster har även tilldelats högt uppsatta personer inom EU-systemet. Även enskilda medlemmar av systerorganisationer såsom EPP:s ungdomsförbund hade rätt att ansöka om rösträtt. Hur mycket röster var värda i förhållande till varandra anges ej<sup>156</sup>.

Det liberala Europapartiet ALDE hade också krav på stöd för att kunna ansöka: 20 % av medlemspartierna skulle stå bakom kandidaten, därefter skulle en kandidat röstas fram på partikongressen 1 februari 2014<sup>157</sup>. Efter ansökningsperiodens slut stod två kandidater klara: finske Olli Rehn och belgiska Guy Verhofstadt<sup>158</sup>. Tio dagar innan kongressen nådde dock kandidaterna en ”överenskommelse” och Olli Rehn drog tillbaka sin kandidatur<sup>159</sup>. Själva ”överenskommelsen” fick sedan stöd av 79 % av de röstberättigade på ALDE:s kongress<sup>160</sup>.

EGP som också använde sig av primärval lät själva processen att uttrycka stöd för olika kandidater ske öppet. Sex kandidater ställde sig till förfogande och sedan fick medlemspartierna bestämma sig vilka de skulle ställa sig bakom<sup>161</sup>. Det krävdes att varje kandidat skulle ha stöd av minst fyra medlemspartier för att gå vidare till en andra fas<sup>162</sup>. Efter nomineringsprocessen kvarstod fyra kandidater<sup>163</sup>. Nästa fas bestod

---

<sup>154</sup> ”Jean-Claude Juncker elected as EPP candidate for Commission President”, senast redigerad 7 mars 2014, <http://www.epp.eu/jean-claude-juncker-elected-epp-candidate-president-european-commission>

<sup>155</sup> ”EU-guide: De vill ta över ordförandeposten”, senast redigerad 13 mars 2014, <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=4657&artikel=5805607>

<sup>156</sup> ”EPP 2014 European Elections Congress, 6-7 march 2014, Dublin Ireland”, besökt den 12 maj 2014, <http://dublin2014.epp.eu/wp-content/uploads/2014/02/Voting-regulation-Dublin-2014-EN.pdf>

<sup>157</sup> ”ALDE party candidate for commission president to be announced 1 February”, senast redigerad 16 oktober 2013, <http://www.aldeparty.eu/en/news/alde-party-candidate-commission-president-be-announced-1-february>

<sup>158</sup> ”Nominees for ALDE party European Commission president candidate announced”, senast redigerad 20 december 2013, <http://www.aldeparty.eu/en/news/nominees-alde-party-european-commission-president-candidate-announced>

<sup>159</sup> ”Olli Rehn and Guy Verhofstadt reach agreement on lead candidacy”, senast redigerad 20 januari 2014, <http://www.aldeparty.eu/en/news/olli-rehn-and-guy-verhofstadt-reach-agreement-lead-candidacy>

<sup>160</sup> ”Guy Verhofstadt and Olli Rehn to lead joint European election campaign”, senast uppdaterad 1 januari 2014, <http://www.aldeparty.eu/en/news/guy-verhofstadt-and-olli-rehn-lead-joint-european-election-campaign>

<sup>161</sup> ”Green Primary: the second internal phase has begun!”, senast uppdaterad 21 oktober 2013, <http://europeangreens.eu/blogs/jacquelinecremers/we-have-our-candidates>

<sup>162</sup> ”#GreenPrimary 2014- Infographic”, besökt 12 maj 2014, <http://europeangreens.eu/green-primary-2014-infographic>

<sup>163</sup> ”Bové, Frassoni, Harms and Keller to contend Green Primary”, senast redigerad 7 november 2013, <http://europeangreens.eu/news/bove%20C3%A9-frassoni-harms-and-keller-contend-green-primary>

av en internetröstning där vem som helst som ”stödjer gröna värden” och var över 16 år kunde rösta på de kandidater som tagits fram<sup>164</sup>. I slutändan fick tyska Ska Keller och franska José Bové flest röster och lanserades som EGP:s kandidater, sammanlagt röstade endast 22 676 personer över hela EU<sup>165</sup>.

Vilka och vems möjligheter till politiskt deltagande har då funnits i partiernas interna processer? Svaret är helt enkelt att möjligheterna har varit mycket begränsade. Begäran på stöd från medlemspartier har generellt sett varit väldigt högt och kräver att en möjlig kandidat redan är väletablerad i EU-politiken och således tillhör EU övre maktskikt. Som förklarats i kapitel 4.1 så saknar Europapartier i praktiken individuella medlemmar eller så kallade ”gräsrötter” och har bara nationella partier som medlemmar. Det enda sättet att kunna påverka processerna för vem som skall stå som gemensam kandidat för EPP, ALDE respektive PES har varit att föra kampanj för en viss person inom sitt nationella parti. Men i både PES och ALDE:s fall kan man säga att medlemspartierna (och då indirekt enskilda individer inom dessa) fråntogs möjligheten att påverka vem de ville se som sin kandidat då endast *en* kandidat kvarstod vid kongresserna där kandidater skulle röstas fram. För PES och ALDE:s medlemspartier fanns det då bara möjlighet att stödja eller inte stödja kandidaten som tagits fram och ett egentligt ”val av kandidat” uteblev.

Även EPP:s val av kandidat har blivit kritiserat då vissa menar att Juncker endast stod inför ett skenbart motstånd i omröstningen<sup>166</sup> och förhandlingar har säkerligen skett bakom lyckta dörrar inför Dombrovskis tillbakadragande av sin kandidatur.

EGP:s mycket öppnare process kan inte heller ses som lika seriös som de andra partiernas processer. Visserligen har gröna partier en helt annan tradition av öppenhet och transparens men främst beror deras öppna förfarande på att EGP bara är det femte största Europapartiet och deras grupp den fjärde största i parlamentet. Med andra ord har de inte har någon reell chans att få sin kandidat vald till kommissionsordförande. Därför kan de kosta på sig ett öppet primärval som sker på

---

<sup>164</sup> “The Green Primary is easy!”

<sup>165</sup> ”PRESS RELEASE: Ska Keller and José Bové will lead the Greens in their European Campaign”, senast redigerad 29 januari 2014, <http://europeangreens.eu/news/press-release-greens-select-leading-candidates>

<sup>166</sup> “Juncker’s EU candidacy stirs speculation in Parliament”, senast redigerad 12 mars 2014, <http://www.euractiv.com/elections/left-accuses-juncker-cover-candi-news-534090>

internet för att mobilisera väljarna och öka intresset inför EP-valet. Denna bild stärks även av att de själva ofta talar om processen som ett ”demokratiskt experiment”<sup>167</sup>.

Man skulle visserligen kunna ha invändningar mot denna analys och mena att det i slutändan blir europaparlamentarikerna, väljarnas direktvalda representanter, som slutligen godkänner kommissionens ordförande. Men sett till kritiken mot parlamentariker som tas upp i kapitel 4.1, att parlamentarikerna överlag är mer positivt inställda till EU än dem de ska representera, så kan inte detta ses som att väljarnas ”vilja” blivit tillräckligt tillgodosedd. Exempelvis är Verhofstadt, Schulz och Juncker alla förespråkare för en federal utveckling av den europeiska integrationen, en åsikt som långt ifrån alla EU-medborgare delar. För att undersöka vilka möjligheter till faktiskt inflytande som funnits skulle man helst av allt intervjuat personer som varit involverade i processerna. Jag anser dock ändå att resultaten från denna undersökning är fullgoda för uppsatsen omfattning.

---

<sup>167</sup> ”Ska Keller and José Bové will lead the Greens”

## 6. SLUTSATSER

I denna uppsats har processen att utse EU-kommissionens nya ordförande med hänsyn till artikel 17 i Lissabon-fördraget utvärderats. Först har begreppet demokrati tydliggjorts samt vad som menas med demokratisk idealtyp och demokratisk realtyp. Därefter har olika teorier om demokrati presenterats, däribland valdemokrati, kosmopolitansk demokratiteori och två tidigare kravmodeller från kända demokratiteoretiker. Utifrån denna teoretiska bakgrund skapades sedan en demokratimodell (en idealtyp) mot vilken förfarandet att utse kommissionens ordförande (en realtyp) skulle kunna utvärderas. Modellen bestod av fyra kriterier: offentlighet, upplyst förståelse, tydlig ansvarsfördelning och politiskt deltagande.

Kriteriet om offentlighet granskades genom en undersökning av processens omnämnande på de största svenska mediedistributörernas hemsidor. Resultatet visar att processen endast nämnts ett fåtal gånger under den avsedda treveckorsperioden. Detta trots att kandidater till posten under denna period hade sin första valdebatt någonsin och att deras kampanjer var i full gång.

Väljarnas upplysta förståelse undersöktes genom att skapa sig en bild av EU-medborgarnas kunskap om EU med hjälp av ett antal undersökningar från TNS Sifo och Eurobarometern. Dessa visade på att en stor del av väljarna har nästintill ingen eller mycket bristande kunskaper om hur EU:s politiska system är uppbyggt och att en kraftig majoritet av svenska väljare känner sig oinformerade inför EP-valet. Resultatet pekar på att en stor del av väljarna inte besitter den kunskap nödvändig för att göra ett informerat beslut vid röstning gällande vem de vill se som kommissionsordförande och vad dennes utnämning skulle få för resultat.

Kravet på tydlig ansvarsfördelning operationaliserades genom att undersöka om det, från officiella myndighetskällor på EU- och nationell nivå, gick att enkelt bilda sig en uppfattning om kommissionsordförandens befogenheter. Undersökningen visar att bra information fanns att tillgå på både Europaparlamentets hemsida och EU-upplysningen.se, däremot var den mer knapphändig och mer svårlokaliserad på kommissionens hemsida. Kravet på tydlig ansvarsfördelning anses då uppfyllt eller delvis uppfyllt. Detta trots att uppgifter om vad ordförandens befogenheter mer konkret innebär inte fanns att finna.

Det sista kravet, som ämnade undersöka vilka möjligheter till politiska deltagande som funnits, undersökte hur mycket de olika Europapartiernas tillåtit individuellt politiskt deltagande. Resultaten tydde på att Europapartiernas processer tillåtit mycket begränsat, om inget, politiskt inflytande från individuella medlemmar. I två av fallen genomfördes inte heller någon egentlig röstning om vem som skulle bli partiets kandidat utan de olika nationella partierna ombads bara ratificera en redan utvald kandidat. Det enda parti som hade en betydligt öppnare röstning, EGP, lockade inte heller några väljarskaror då bara drygt 20 000 över hela EU röstade.

Den övergripande bilden, efter att processen utvärderats, är att den illa lever upp till de demokratiska kraven. Även om beslutsprocessen till stor del utvärderats utifrån procedurala kvalitéer - demokratisk *input* - och inte beslutets konsekvenser - demokratisk *output* - så föranleder det ena det andra och att det går på så sätt att spekulera i kring vad resultatet av utnämmandet 2014 kan bli. Kommer processen leda till att det demokratiska underskottet stävjas och att valdeltagandet ökar? Svaret på denna fråga måste enligt *input-output*-logik bli nej. Om valdeltagandet, mot förmodan, ökar skulle detta i högre grad bero på att EU präglats av en mycket svår tid senaste mandatperioden med bank-, förtroende- och ekonomiska kriser, och att mediebevakningen på vissa områden ökat. Det skulle dock inte bero på det nya förfarandet att utse kommissionsordföranden.

Det främsta problemet som jag kan se är att väljarna är fortsatt oinformerade och att EU:s system inte ger upphov till att väljarna tydligt ser *vad* de påverkar med sin röst. Om väljarkåren haft bättre vetskap om processen kanske andra demokratiska krav "justerat sig själv". Om processen exempelvis varit mer känd bland väljarna hade kanske Europapartiernas utsatts större påtryckningar att deras interna processer i högre grad skulle tillåta transparens och politisk deltagande. Ett andra exempel är att ett tydligare upplevt samband mellan valresultat och utnämning av de styrande med största sannolikhet hade lett till att väljarnas intresse att rösta och media hade utstått mer påtryckningar att rapportera om EP-valet.

Till syvende och sist kvarstår ju att se ifall Europeiska rådet kommer att välja någon av "toppkandidaterna" till posten som kommissionsordförande. Omständigheter som talar emot detta är ju att Europeiska rådet aldrig uttalat sitt stöd till processen och frågan är om stats- och regeringscheferna vill lämna ifrån sig en så viktig befogenhet. En andra problematik är att det enligt senaste opinionsundersökningen från Europaparlamentet inte finns någon grupp som får

majoritet i parlamentet efter valet och att EPP-gruppen och S&D beräknas bli nästan lika stora.

Det som trots allt talar *för* att någon av kandidaterna blir utnämnda av Europeiska rådet är att det blir svårt för Europeiska Rådet att på ett enkelt sätt avfärda kandidaterna när processen ändå gått så långt. Toppkandidaterna är trots allt tunga namn i EU-sammanhang och har artikel 17 i fördraget till deras fördel. Juncker har till och med sagt att Europeiska rådet måste välja en av kandidaterna, annars skulle detta innebära ”the end of democracy in the EU”. Sen får man ju inte glömma att det faktiskt är EU:s stats- och regeringschefer som ratificerat Lissabon-fördraget och den nya artikel 17.

### **6.1 FÖRSLAG PÅ VIDARE FORSKNING**

Då min undersökning avslutas innan själva EP-valet 2014 så skulle processen även kunna utvärderas i efterhand när all fakta finns på plats. Även grundligare undersökningar om Europapartiernas interndemokrati i förhållande till denna process skulle vara på sin plats. Jag skulle även vilja föreslå att mer omfattande forskning skulle behöva genomföras om EU-medborgarnas kunskap om EU och deras uppfattning om EU:s påverkan på deras vardag då detta inte direkt fanns att finna när jag letade efter undersökningar till kriteriet upplyst förståelse.

## 7. REFERENSER

### 7.1 BIBLIOGRAFI

- Archibugi, Daniele. *The global commonwealth of citizens: toward cosmopolitan democracy*, Princeton NJ: Princeton University press, 2008.
- Badersten, Björn. *Normativ metod: att studera det önskvärda*. Lund: Studentlitteratur, 2006
- Bomberg, Elizabeth E. et al, red., *The European union – how does it work?*, 2. uppl. Oxford: Oxford University press, 2008.
- Bäck, Hanna. “Vad krävs för en fungerande valdemokrati?”, i *Demokratins mekanismer*, redigerad av Mikael Gilljam & Jörgen Hermansson, 1. uppl. 66-82 Malmö: Liber, 2003.
- Carter, April & Stokes, Geoffrey, red. *Democratic theory today: challenges for the 21st century*. Malden, MA: Blackwell, 2002
- Cini, Michelle, red. *European Union politics*. Oxford: Oxford University press, 2003.
- Crombez, Christophe och Hix, Simon. “Treaty reform and the commission’s appointment and policy-making role in the European Union”. *European Union Politics* 12 (2011): 291- 314. doi: 10.1177/1465116511409601
- Dahl, Robert A. *On Democracy*. New Haven: Yale University press, 1998
- Eriksen, Erik Oddvar & Fossum, John Erik, “Europe in search of Legitimacy: strategies of Legitimation Assessed ”, *International Political Science Review* 25 (2004), 435-459, doi: 10.1177/0192512104045089
- Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena, red., *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, 4. uppl, Stockholm: Norstedts juridik, 2012
- Esaiasson, Peter, “Vad menas med folkviljans förverkligande?”, i *Demokratins mekanismer*, redigerad av Mikael Gilljam & Jörgen Hermansson, 1. uppl. 30-53 Malmö: Liber, 2003.
- Gilljam, Mikael & Hermansson, Jörgen, red., *Demokratins mekanismer*, 1. uppl. Malmö: Liber, 2003
- Held, David. *Cosmopolitanism: ideals and realities*. Cambridge: Polity, 2010.
- Held, David. *Models of Democracy*, 3. uppl. Cambridge: Polity, 2006



- Hedlund, Maria. "Demokratiska genvägar – Expertinflytande i den svenska lagstiftningsprocessen om medicinsk genteknik", Doktorsavhandling, Lunds universitet, 2007
- Hermansson, Jörgen, "Vad är det som är bra med demokratin?", i *Demokratins mekanismer*, redigerad Mikael Gilljam & Jörgen Hermansson, 1. Uppl. 290-304. Malmö: Liber, 2003
- Hix, Simon. *What's wrong with the European Union and how to fix it*. Cambridge: Polity, 2008.
- Hix, Simon, *Why the 2014 European Elections Matter: Ten Key Votes in the 2009-2013 European Parliament*, Policy-rapport från september 2013 från Svenska institutet för Europapolitiska Studier, hämtad på [http://www.sieps.se/sites/default/files/2013\\_15epa.pdf](http://www.sieps.se/sites/default/files/2013_15epa.pdf)
- Hüller, Thorsten. "On the infeasibilities of Cosmopolitan Democracy – Lessons from the European Union", *Swiss political Science Review* 18 (2012): 249-271. doi: 10.1111/j.1662-6370.2012.02070.x
- Johansson, Karl Magnus & Raunio, Tapio. *Politiska partier i den europeiska författningen*, 1. uppl, Stockholm: SNS förlag, 2004
- Kumlin, Staffan, "Finns det någon ansvarig?", i *Demokratins mekanismer*, redigerad av Mikael Gilljam & Jörgen Hermansson, 1. uppl. 83-103 Malmö: Liber, 2003.
- Lefkofridi, Zoe och Katsanidou, Alexia. "Multilevel representation in the European Parliament", *European Union Politics* 15 (2014): 108-131. Doi: 10.1177/1465116513501907
- Malkopoulou, Anthola, *Participation in EU elections and the case for compulsory voting*, Policy-rapport från juli 2009 från Centre for European Reform, hämtad på <http://www.ceps.eu/files/book/1886.pdf>
- McGrew, Anthony. "Transnational Democracy" i *Democratic theory today: challenges for the 21st century*, redigerad av April Carter & Geoffrey Stokes, 269-286, Malden, MA: Blackwell, 2002.
- Moravcsik, Andrew. "Is there a 'Democratic Deficit' in World Politics? A Framework for Analysis", *Government and Opposition* 39 (2004): 336 – 363. doi: 10.1111/j.1477-7053.2004.00126.x
- Naurin, Elin "Mandatmodellen – om löften och förhoppningar bland partier och väljare", i *Demokratins mekanismer*, redigerad av Mikael Gilljam & Jörgen Hermansson, 1. uppl. 54 - 65 Malmö: Liber, 2003.
- Neyer, Jürgen. *The Justification of Europe: a political theory of supranational integration*. Oxford: Oxford University press, 2012.
- Tallberg, Jonas. *EU:s politiska system*, 4. uppl, Lund: Studentlitteratur, 2010

## 7.2 ÖVRIGA ELEKTRONISKA KÄLLOR

”A Peaceful Europe – the beginnings of cooperation”, besökt 6 maj 2014,  
[http://europa.eu/about-eu/eu-history/1945-1959/index\\_en.htm](http://europa.eu/about-eu/eu-history/1945-1959/index_en.htm)

”Stödet för EU minskar”, senast redigerad 23 maj 2013, <http://www.eu-upplysningen.se/Sverige-i-EU/Sverige-i-EU-I-fokus/Stodet-for-EU-minskar/>

”European Parliament election turnout 1979-2009”, besökt 6 maj 2014,  
<http://www.ukpolitical.info/european-parliament-election-turnout.htm>

”2009 Val till Europaparlamentet”, senast redigerad 17 december 2013,  
[http://www.val.se/tidigare\\_val/ep2009/](http://www.val.se/tidigare_val/ep2009/)

”Melodifestivalen 2013”, besökt 20 maj 2014,  
[http://www.svt.se/melodifestivalen/article1110262.svt/binary/Totalresultat%20Melodifestivalen%202013\\_2.pdf](http://www.svt.se/melodifestivalen/article1110262.svt/binary/Totalresultat%20Melodifestivalen%202013_2.pdf)

”EU panel opposes justice nominee”, senast redigerad 11 oktober 2004,  
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3734572.stm>

”EU row candidate steps down” senast redigerad 30 oktober 2004,  
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3967463.stm>

”30 days to go until the elections: This time it’s different”, senast redigerad 24 april 2014, <http://www.epp.eu/30-days-go-until-elections-time-it%E2%80%99s-different-0>

”European Socialists elect Marti Shulz as Candidat for Commission President” senast redigerad 1 mars,  
[http://www.pes.eu/european\\_socialists\\_elect\\_martin\\_schulz\\_as\\_candidate\\_for\\_commission\\_president](http://www.pes.eu/european_socialists_elect_martin_schulz_as_candidate_for_commission_president)

”Blir EU mer demokratiskt med en vald ordförande” senast redigerad 16 april 2014, <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1637&artikel=5838826>

”Robert A. Dahl dies at 98: Yale Scholar Defined Politics and Power” senast redigerad 2 februari 2014, [http://www.nytimes.com/2014/02/08/us/politics/robert-a-dahl-dies-at-98-defined-politics-and-power.html?\\_r=1](http://www.nytimes.com/2014/02/08/us/politics/robert-a-dahl-dies-at-98-defined-politics-and-power.html?_r=1)

”Sitting 2012-11-22”, besökt 4 maj 2014,  
<http://www.euoparl.europa.eu/sides/getVod.do?mode=unit&language=EN&vodDateId=20121122-12:51:22-000>

”Partigrupper i EU-parlamentet”, senast redigerad 20 december 2013, <http://www.eu-upplysningen.se/EU-valet-artiklar/Partigrupper-i-EU-parlamentet/>

”Factsheet: Enhancing the democracy of European Parliament Elections”, senast redigerad 12 mars 2013, [http://europa.eu/rapid/press-release\\_MEMO-13-202\\_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-202_en.htm)

”European Parliament resolution of 22 november 2012 on the elections to the European Parliament in 2014”, senast redigerad 11 december 2012, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P7-TA-2012-462>

“Selecting our common candidate for the European Elections 2014”, besökt 4 maj 2014, <http://cdn.knightlab.com/libs/timeline/latest/embed/index.html?source=0AhuAdANoHnf2dG95QVF2b0Q3ZGQxV1VvQIVVMW9wYIE&font=PTSerif-PTSans&maptype=toner&lang=en&height=100%27%20width=%27100%%27%20height=%27100%27%20frameborder=%270%27>

”Jean-Claude Juncker elected as EPP candidate for President of the European Commission”, senaste redigerad 7 mars 2014, <http://www.epp.eu/jean-claude-juncker-elected-epp-candidate-president-european-commission>

”Medieutveckling 2013”, rapport från Myndigheten för radio och tv, hämtad på <http://www.radioochtv.se/Documents/Publikationer/Medieutveckling%202013%20webb.pdf>

”Fakta om marknad och medier 13/14”, rapport från svenska mediahus, hämtad på [http://www.dagspress.se/images/stories/TU\\_Svenska\\_Mediehus\\_2013-14.pdf](http://www.dagspress.se/images/stories/TU_Svenska_Mediehus_2013-14.pdf)

”Snart ringer Svenssons EU-klocka ut”, senast redigerad 23 april 2014, <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=91&artikel=5843804>

”medierna tar inte sitt ansvar i EU-bevakningen”, senast redigerad 30 april 2014, <http://www.aftonbladet.se/debatt/debattamnen/eu/article18802008.ab>

”REPORTAGE: Bakom kulisserna på Europaparlamentet i Strasbourg”, senast redigerad 24 april 2014, <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=106&artikel=5843619>

”Låg kännedom om Europaparlamentsvalet”, senaste redigerad 8 april 2014, <http://opinion.se/europaparlamentsvalet/lag-kannedom-om-europaparlamentsvalet>

”Sifo: Svenskarnas EU-kunskaper sviktar”, senast redigerad 27 mars 2014, <http://www.europaortalen.se/2014/03/sifo-svenskarnas-eu-kunskaper-sviktar>

”Endast en av tio känner sig väl informerade inför EU-valet”, senast redigerad 5 maj 2014, <http://opinion.se/europaparlamentsvalet/svenskarna-kanner-sig-oinformerade-infor-eu-valet>

”One year to go the 2014 European Elections”, från december 2013 hämtad på <http://www.europarl.europa.eu/pdf/eurobarometre/2013/election3/SyntheseEB795ParlometreEN.pdf>

”EU-upplysningen”, besökt 22 maj 2014, <http://www.eu-upplysningen.se/>

”EU-kommissionen föreslår och följer upp EU-lagar”, senast redigerad 14 april 2014, <http://www.eu-upplysningen.se/Om-EU/EUs-institutioner/EU-kommissionen/>

“The European Commission”, besökt 9 maj 2014, [http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/displayFtu.html?ftuId=FTU\\_1.3.8.html](http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.3.8.html)

”Planning and preparing”, senast redigerad 6 maj 2014, [http://ec.europa.eu/atwork/planning-and-preparing/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/atwork/planning-and-preparing/index_en.htm)

”About the Commission”, senast redigerad 24 april 2014, [http://ec.europa.eu/about/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/about/index_en.htm)

”role of the European Commissioners – European Commission”, senast redigerad 7 oktober 2013, [http://ec.europa.eu/commission\\_2010-2014/how-we-work/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/how-we-work/index_en.htm)

“EP-elections: candidate for Commission President should reflect voters’ choice”, senast redigerad 11 februari 2014, <http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20140210IPR35503/html/EP-elections-candidate-for-Commission-President-should-reflect-voters%E2%80%99-choice>

”The Green Primary is easy!”, senast redigerad 25 september 2013, <http://europeangreens.eu/news/green-primary-easy>

”Activists float idea of PES primary”, senast redigerad 4 september 2010, <http://pes.eu/en/blogs/pes-blog/activists-float-idea-pes-primaries>

”PES resolution – Selecting out common candidate in 2014”, senast redigerad 24 november 2011, [http://pesprimary.eu/wp-content/uploads/2011/11/adopted\\_resolution\\_\\_selecting\\_our\\_common\\_candidate\\_in\\_2014\\_\\_en.pdf](http://pesprimary.eu/wp-content/uploads/2011/11/adopted_resolution__selecting_our_common_candidate_in_2014__en.pdf)

“European Socialists elect Martin Schulz as candidate for Commission President”, senast redigerad 1 mars 2014, [http://www.pes.eu/european\\_socialists\\_elect\\_martin\\_schulz\\_as\\_candidate\\_for\\_commission\\_president](http://www.pes.eu/european_socialists_elect_martin_schulz_as_candidate_for_commission_president)

”EPP leaders unveil selection procedure and timetable for EPP’s candidate for Commission President”, senast redigerad 19 december 2013, <http://news.epp.eu/zEyCG0>

”Three EPP candidates for EC president: submission of candidatures closed midday today”, 5 mars 2014, <http://www.epp.eu/three-epp-candidates-ec-president-submission-candidatures-closed-midday-today>

”Juncker get Dombrovskis backing as EPP congress kicks off”, senast redigerad 6 mars 2014, <http://www.euractiv.com/eu-elections-2014/juncker-gets-endorsement-dombrov-news-533959>

”Jean-Claude Juncker elected as EPP candidate for Commission President”, senast redigerad 7 mars 2014, <http://www.epp.eu/jean-claude-juncker-elected-epp-candidate-president-european-commission>

”EU-guide: De vill ta över ordförandeposten”, senast redigerad 13 mars 2014, <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=4657&artikel=5805607>

”EPP 2014 European Elections Congress, 6-7 march 2014, Dublin Ireland”, besökt den 12 maj 2014, <http://dublin2014.epp.eu/wp-content/uploads/2014/02/Voting-regulation-Dublin-2014-EN.pdf>

”ALDE party candidate for commission president to be announced 1 February”, senast redigerad 16 oktober 2013, <http://www.aldeparty.eu/en/news/alde-party-candidate-commission-president-be-announced-1-february>

”Nominees for ALDE party European Commission president candidate announced”, senast redigerad 20 december 2013, <http://www.aldeparty.eu/en/news/nominees-alde-party-european-commission-president-candidate-announced>

”Olli Rehn and Guy Verhofstadt reach agreement on lead candidacy”, senast redigerad 20 januari 2014, <http://www.aldeparty.eu/en/news/olli-rehn-and-guy-verhofstadt-reach-agreement-lead-candidacy>

”Guy Verhofstadt and Olli Rehn to lead joint European election campaign”, senast uppdaterad 1 januari 2014, <http://www.aldeparty.eu/en/news/guy-verhofstadt-and-olli-rehn-lead-joint-european-election-campaign>

”Green Primary: the second internal phase has begun!”, senast uppdaterad 21 oktober 2013, <http://europeangreens.eu/blogs/jacquelinecremers/we-have-our-candidates>

”#GreenPrimary 2014- Infographic”, besökt 12 maj 2014, <http://europeangreens.eu/green-primary-2014-infographic>

”Bové, Frassoni, Harms and Keller to contend Green Primary”, senast redigerad 7 november 2013, <http://europeangreens.eu/news/bov%C3%A9-frassoni-harms-and-keller-contend-green-primary>

”PRESS RELEASE: Ska Keller and José Bové will lead the Greens in their European Campaign”, senast redigerad 29 januari 2014, <http://europeangreens.eu/news/press-release-greens-select-leading-candidates>

”Juncker’s EU candidacy stirs speculation in Parliament”, senast redigerad 12 mars 2014, <http://www.euractiv.com/elections/left-accuses-juncker-cover-candi-news-534090>”

## BILAGA 1 - EUROPAPARTIER

Europaparti	Politisk grupp	Gruppens platser i EP*	Huvudideologi (-er)	Partiledare	Ordförande-kandidat
<b>EPP</b> - European people's party	EPP - European people's party	275	Socialister/ Socialdemokrater	Joseph Daul	Jean-Claude Juncker
<b>PES</b> - Party of European Socialists	S&D – Socialists and Democrats	195	Kristdemokrater/ Konservativa	Hannes Swoboda	Martin Schulz
<b>ALDE</b> – Alliance of Liberals and Democrats for Europe	ALDE – Alliance of Liberals and Democrats for Europe	84	Liberaler	Sir Graham Watson	Guy Verhofstadt
<b>EGP</b> – European Green Party	The Greens/EFA – The Greens/European Free Alliance	58	Grön ideologi	Daniel Cohn-Bendit Rebecca Harms	Ska Keller José Bové

\*Från augusti 2013 efter Kroatiens inträde i EU. Källa: sida, 3, Hix, 2013, "Why the 2014 European Elections matter: Ten Key votes in the 2009-2013 European Parliament"

Övrig information är hämtad från partiernas och gruppernas hemsidor:

<http://www.epp.eu/>, <http://www.eppgroup.eu/>, <http://www.pes.eu/>,  
<http://www.socialistsanddemocrats.eu/>, <http://www.aldeparty.eu/en>,  
<http://www.alde.eu/>, <http://www.greens-efa.eu/> och  
<http://campaign.europeangreens.eu/>.

## BILAGA 2 – MEDIASÖKNING

Undersökta sidor: [www.sverigesradio.se](http://www.sverigesradio.se), [www.svt.se](http://www.svt.se), [www.tv4.se](http://www.tv4.se),  
[www.aftonbladet.se](http://www.aftonbladet.se) och [www.dn.se](http://www.dn.se)

Period: 13 april 2014 – 4 maj 2014

Sökord: Kommissionens ordförande, kommissionsordförande, Europaparlamentet,  
Martin Schulz, Jean-Claude Juncker, Guy Verhofstadt, Ska Keller, José Bové

Namn	Datum	Källa	Huvudtema Bi-tema*	Informativt inslag Debatterande inslag
Sista kraftmätning i EU inför parlamentsvalet i maj <sup>168</sup>	15 april	SR.se	Bi-tema	Informativt
Möt liberalernas kandidat att leda EU-kommissionen <sup>169</sup>	15 april	SR.se	Huvudtema	Informativt
Jämt inför EU-valet <sup>170</sup>	16 april	SVT.se	Bi-tema	Informativt
Blir EU mer demokratiskt med en vald ordförande <sup>171</sup>	16 april	SR.se	Huvudtema	Informativt
Tyskarna hoppas på Schulz-effekt <sup>172</sup>	16 april	Aftonbladet.se	Bi-tema	Debatterande (Ledarkrönika)

<sup>168</sup> <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1650&artikel=5837136>

(hämtat 2014-05-07)

<sup>169</sup> <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1650&artikel=5837447>

(hämtat 2014-05-07)

<sup>170</sup> <http://pejl.svt.se/val2014/vanstervag-i-eu-valet> (hämtat 2014-05-07)

<sup>171</sup> <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1637&artikel=5838826>

(hämtat 2014-05-07)

<sup>172</sup> <http://www.aftonbladet.se/ledare/ledarkronika/danielswedin/article18728810.ab>

(hämtat 2014-05-07)

Europa i desperat behov av S-politik <sup>173</sup>	16 april	Aftonbladet.se	Bi-tema	Debatterande (Ledarkrönika)
REPORTAGE: Bakom kulisserna på Europaparlamentet i Strasbourg <sup>174</sup>	24 april	SR.se	Bi-tema	Informativt
Den här duellen gör inte EU-valet hetare <sup>175</sup>	28 april	Aftonbladet.se	Huvudtema	Debatterande (Krönika)
Kandidater till EU-toppjobb i debatt <sup>176</sup>	29 april	SR.se	Bi-tema	Informativt
Medierna tar inte sitt ansvar i EU-bevakningen <sup>177</sup>	30 april	Aftonbladet.se	Bi-tema	Debatterande (debattartikel)
Torehammars supervalår: Toppkandidater <sup>178</sup>	2 maj	SR.se	Bi-tema	Informativt

\*Jag har använt mig av etiketten ”Bi-tema” för inslag där processen att utse kommissionens ordförande inte är själva huvudtemat utan nämns som del i ett större sammanhang.

<sup>173</sup><http://www.aftonbladet.se/ledare/ledarkronika/karinpettersson/article18728807.ab> (hämtat 2014-05-07)

<sup>174</sup><http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=106&artikel=5843619> (hämtat 2014-05-07)

<sup>175</sup><http://www.aftonbladet.se/nyheter/kolumnister/lenamellin/article18783174.ab> (hämtat 2014-05-07)

<sup>176</sup>

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1650&artikel=5848475> (hämtat 2014-05-07)

<sup>177</sup><http://www.aftonbladet.se/debatt/debattamnen/eu/article18802008.ab> (hämtat 2014-05-07)

<sup>178</sup><http://sverigesradio.se/sida/avsnitt?programid=4678> (hämtat 2014-05-07)